

*Strategia locală de dezvoltare socio-economică
integrată a oraşului Cimişlia*

2015-2020

Cimişlia - oraş European!

CUPRINS:

I. SUMAR EXECUTIV	4
II. INTRODUCERE	5
2.1. Context local	5
2.2. Elementele de creare a identității orașului	5
2.3. Abordarea metodologică	6
III. CONTEXT STRATEGIC	7
IV. ANALIZA-DIAGNOSTIC	8
4.1 Prezentarea generală a orașului	8
4.1.1 Caracteristicile fizico-geografice	8
4.1.2 Relieful	8
4.1.3 Repere istorice	9
4.2 Capitalul natural	10
4.2.1 Fondul forestier, flora și fauna.	10
4.2.2 Apele de suprafață și apele subterane.....	11
4.2.3 Clima și aerul	13
4.2.4 Solurile și subsolurile	15
4.3 Planificarea spațiilor localității.....	16
4.3.1 Dezvoltarea urbanistica	16
4.4 Mediul social-cultural	17
4.4.1 Demografia, procesul migraționist, incidența factorului sărăciei.....	17
4.4.2 Ocuparea populației în câmpul muncii din localitate.....	18
4.4.3 Viața asociativă	18
4.4.4 Cultura.....	18
4.4.5 Sportul	19
4.4.6 Odihnă și divertisment	20
4.4.7 Mass-media	20
4.5 Serviciile sociale	20
4.5.1 Educația.....	21
4.5.2 Ocrotirea sănătății	22
4.5.3 Asigurarea cu locuințe și facilități de confort	23
4.6 Dezvoltarea economică	24
4.6.1 Privire de ansamblu	24
4.6.2 Industria.....	26
4.6.3 Agricultură	27

4.6.4 Comerț și servicii	27
4.6.5 Turism	28
4.7. Infrastructura	30
4.7.1 Rețeaua de transport	30
4.7.2 Rețeaua de alimentare cu apă și canalizare	32
4.7.3 Rețelele energetice, eficiența consumului de energie	34
4.7.4 Managementul deșeurilor	34
4.8. Mediul ambiant și situația ecologică	35
4.8.1 Factorii calității mediului – apele, solurile, aerul	35
4.8.2 Designul hidrologic	35
4.9. Guvernarea locală/Indicatori de performanță.....	36
4.9.1 Securitatea locuitorilor	36
4.9.2 Serviciile administrative.....	36
V. STRATEGIA LOCALĂ DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ INTEGRATĂ.	
CADRUL GENERAL AL STRATEGIEI.....	37
ANALIZA SWOT A ORAȘULUI CIMIȘLIA.....	37
<i>Obstacolele ce pot împiedica implementarea Strategiei orașului Cimișlia.....</i>	<i>39</i>
5.1. Cadrul General al Strategiei	40
5.2. Definierea viziunii și misiunii.....	40
5.3. Principii și valori	41
VI. Obiectivele strategice de dezvoltare a orașului	42
VII. Planul de acțiuni privind realizarea Strategiei locale de dezvoltare socio-economică integrată.....	48
VIII. Monitorizarea și evaluarea.....	64
Glosar.....	64
IX. PORTOFOLIUL DE PROIECTE.....	66
Fișa de proiect nr. 1	66
Fișa de proiect nr. 2	67
Fișa de proiect nr. 3	68
Fișa de proiect nr. 4	69
Fișa de proiect nr. 5	70
Fișa de proiect nr. 6	71
Fișa de proiect nr. 7	72

I. SUMAR EXECUTIV

Strategia locală de dezvoltare socio-economică integrată a orașului Cimișlia pentru anii 2015-2020 a fost elaborată într-un cadru strategic unic cu alte strategii și programe de dezvoltare. La elaborarea acestui document s-a ținut cont de obiectivele de dezvoltare stabilite deja în diverse documente elaborate la nivel raional, regional și național și s-a luat în considerare totalitatea condițiilor și factorilor interni și externi care influențează sau pot să influențeze dezvoltarea orașului. Astfel, elaborarea Strategiei a făcut posibilă cunoașterea mai bună a mediului extern (oportunități, pericole), precum și a dinamicilor interne (puncte tari, puncte slabe).

Strategia este orientată spre sarcini și proiecte concrete și corespunde atribuțiilor Primăriei. Totodată, implementarea Strategiei va necesita și implicarea activă a tuturor actorilor din comunitate, a populației. Astfel, Strategia locală de dezvoltare socio-economică a orașului constituie cadrul în care se va realiza dezvoltarea integrată, armonioasă a comunității pe termen scurt, mediu și lung, iar ca finalitate va avea îmbunătățirea nivelului de trai și calității vieții locuitorilor orașului Cimișlia.

II. INTRODUCERE

2.1. Context local

Strategia de dezvoltare socio-economică a orașului Cimișlia (SDSE) reprezintă un document de politici, elaborat în cadrul Proiectului de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (LGSP), cu asistența experților Centrului Pro Comunitate. Proiectul este implementat în 32 localități urbane din Republica Moldova, fiind finanțat de USAID pentru a promova:

- i. principiile Dezvoltării Durabile la nivel local
- ii. consolidarea capacităților beneficiarilor în Planificarea Participativă
- iii. promovarea unei guvernări locale eficiente și responsabile și a unui proces decizional participativ.

Prezenta Strategie este succesoarea Strategiei de dezvoltare socio-economică a orașului elaborată de APL, care a ghidat dezvoltarea orașului Cimișlia în perioada 2010-2014.

Actuala strategie de dezvoltare socio-economică devine instrumentul principal de planificare strategică a dezvoltării orașului Cimișlia până în anul 2020. Asigurarea unei dezvoltări durabile, descentralizarea administrației publice și creșterea gradului de autonomie locală este un obiectiv major al managementului public național, chemat să avantajeze dezvoltarea socio-economică echilibrată a localităților prin valorificarea eficientă a tuturor resurselor și eficientizarea activităților la nivel local.

2.2. Elementele de creare a identității orașului

Orașul are aprobată stema proprie pe care este reprezentat un cântar cu un spic de grâu pe el, o danga – simboluri că orașul a fost menționat în cronicile ca târg și precum că ocupațiile de bază ale populației au fost comerțul cu cereale și vite. De asemenea în capul emblemei stă o coroană. Culorile distincte ale emblemei sunt albastru și galben – cerul și bogăția holdelor. Sloganul orașului este: „Cimișlia - oraș european”.

Constatăm o insuficiență a specialiștilor în promovarea imaginii comunității. Resursele financiare sunt limitate pentru promovarea imaginii comunității. Actualmente, nu este elaborată o concepție de promovare a brandului comunității, deși, amplasarea geografică a orașului este avantajoasă. Resursele naturale (zăcăminte minerale lipsesc, bonitatea solului mare, zonă viticolă asemănătoare zonei Bordo), notorietatea produselor autohtone (pâinea de Cimișlia, renumită în Moldova prin anii 70 – 90, vinuri premiate – medalia de aur 2012, Franța pentru „Valea Perjei 2011”, struguri de masă de calitate, bere de fabricație tradițională „Grand Gold”) ar putea contribui la promovarea brandului orașului.

Imaginea orașului este promovată prin organizarea anuală a Evenimentelor culturale, cu participarea personalităților notorii de baștină din orașul Cimișlia.

Din august 1993 Cimișlia întreține relații de înrudire cu orașul Hârlău, județul Iași, iar la moment Cimișlia este înrudită cu 6 localități : 3 din România - Hârlău, Huși, Vălenii de Munte, 2 din Polonia – or. Nowograd Bobrzanski, gmina Rokiciny și 1 din Belorusia – or. Vileica.

2.3. Abordarea metodologică

În vederea colectării informațiilor necesare pentru analiza-diagnostic au fost utilizate atât metode calitative (metoda focus-grup), cât și cantitative de cercetare (ancheta de teren). Astfel, în conformitate cu programul de activitate, desfășurat în cadrul Proiectului de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (USAID) după identificarea celor mai stringente probleme din localitate și gruparea lor în funcție de tipul problemelor au fost create cinci grupuri sectoriale, care ulterior au efectuat analiza SWOT. Analiza a vizat următoarele sectoare:

- *Administratie Publica Locala / Servicii Publice*
- *Amenajarea teritoriului si Mediul Ambient*
- *Social;*
- *Economie si Turism*
- *Educatie si Cultura*

Un grup sectorial a fost organizat cu specialiștii din diverse domenii de activitate pentru examinarea Chestionarului care să ne ajute la colectarea de date statistice și efectuarea analizei-diagnostic pentru elaborarea profilului comunității

Aceeași metodă a fost utilizată și în cadrul unei alte ședințe cu tema: „Elaborarea elementelor de brand ale orașului”.

În conformitate cu agenda atelierului de lucru în cadrul procesului de Planificare Strategică de dezvoltare durabilă integrată a orașului Cimișlia, a fost organizată și o ședință cu specialiștii care au participat la elaborarea profilului comunității. Tema: „Examinarea proiectului profilului comunității. Elaborarea analizei SWOT generale”.

În contextul discuțiilor pe marginea profilului comunității a fost elaborată analiza SWOT generală, care a evidențiat punctele forte și punctele slabe ale comunității și a vedea ce oportunități are localitatea pentru a depăși unele obstacole în dezvoltarea sa și ce pericole ar putea interveni.

În total au fost organizate 8 grupuri sectoriale la care au participat circa 160 de persoane care reprezintă diferite categorii sociale și socioprofesionale de populație: tineri, persoane în etate, profesori, medici, oameni de afaceri etc.

Un bogat material empiric pentru elaborarea profilului comunității a fost colectat cu ajutorul unui chestionar bine structurat, care a făcut posibilă punerea în evidență a stării reale de lucruri din diverse domenii de activitate: economie, cultură, ecologie, medicină etc. În acest scop au fost utilizați atât indicatori cantitativi, cât și calitativi, obiectivi și subiectivi. Datele statistice furnizate

de către autoritățile publice, instituțiile de resort din localitate, precum și informațiile disponibile ale BNS au permis de a efectua o analiză amplă a vieții social-economice a orașului, a gradului de utilizare a resurselor umane, sociale, fizice, naturale de care dispune comunitatea. La etapă de implementare a Strategiei locale va fi folosită matricea de evaluare și monitorizare a implementării documentului, iar rezultatele procesului, care va fi unul participativ, vor fi expuse în rapoartele de evaluare și monitorizare.

Strategia orașului Cimișlia contribuie la capacitatea primăriei și Consiliului Orășenesc Cimișlia în formularea și implementarea de politici publice pentru sprijinirea procesului de dezvoltare socio-economică a comunității. Această strategie este un instrument eficient pentru activitatea APL de nivel I în aplicarea politicilor publice într-un mod consecvent, structurat și controlat.

III.CONTEXT STRATEGIC

Strategia de Dezvoltare a orașului Cimișlia, elaborată în cadrul Proiectului de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (USAID), își propune drept obiectiv major identificarea și valorificarea oportunităților de dezvoltare locală și îmbunătățirea calității vieții populației. Documentul elaborat va fi implementat în strânsă corelare cu alte politici de dezvoltare de nivel local, regional și național. Astfel, Strategia de Dezvoltare locală va corela strâns cu astfel de planuri și strategii de dezvoltare, cum ar fi:

- *Strategia Națională de Dezvoltare (SND) „Moldova 2020”, în care se identifică dezvoltarea națională și cea regională, drept una din cele cinci priorități naționale și exprimă responsabilitatea asumată de Guvern la implementarea politicilor de stat în domeniul dezvoltării regionale.*
- *Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR), care este principalul document sectorial de planificare a politicii de dezvoltare regională elaborat sub responsabilitatea Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (MDRC).*
- *Strategia de Dezvoltare Regională, Regiunea de Dezvoltare Sud, elaborată de ADR Sud cu sprijinul partenerilor strategici de dezvoltare. Strategia stabilește prioritățile de dezvoltare în regiunea de sud a Republicii Moldova.*
 - *Planul Urbanistic General al orașului Cimișlia*

IV. ANALIZA-DIAGNOSTIC

4.1 Prezentarea generală a orașului

4.1.1 Caracteristicile fizico-geografice

Orașul este amplasat în Zona de Sud a Republicii Moldova (steпа Bugeacului), pe malurile râului Cogâlnic, la o distanță de circa 76 km de Chișinău, este reședința raionului cu același nume. Localitatea se învecinează cu satele Ecaterinovca la nord, Sadaclia și Ciucur-Mingir la sud, Javgur și Cenac la vest, Mihailovca și Selemet la est. Se intersectează cu drumurile de importanță republicană: Chișinău - Bolgrad, Chișinău - Giurgiulești, Tiraspol - Leova, aflându-se la o distanță de 30 km de Comrat, 57 km de Căușeni, 35 km de Hîncești, 28 km de Basarabeasca și 52 km de Leova.

Satele din componența primăriei Cimișlia - Dimitrovca, Bogdanovca Veche și Bogdanovca Nouă. Satul Ecaterinovca din comuna Ecaterinovca în rezultatul extinderii au perspectiva de contopire cu orașul.

Teritoriul orașului este cuprins între paralele 46°31'12" lat. nord. și 28°47'03" long. vestică. Suprafața urbană a orașului este de 146.12 km², din care 8.413 ha de teren având destinație agricolă (livezi, vii, pământ arabil). Cimișlia are un fond funciar destul de mare datorită faptului că în componența orașului intră câteva sate nominalizate mai sus. Tot din acest motiv în structura lui prevalează eminent terenurile cu destinație agricolă, care constituie 62,4%.

Principalele construcții ale orașului sunt amplasate pe trei coline, pe ambele pante a văii r. Cogâlnic aproximativ pe cursul de mijloc, convențional sunt divizate în câteva microsectoare "Taivani", Centru, Malina, Recea (denumirea anterioară a satului la intrarea din direcția or. Basarabeasca), Cogâlnic (situat pe malul drept al r. Cogâlnic), ȘPT (microsector la intrarea din direcția Hîncești). Actualmente numărul populației constituie 14 400 oameni.

4.1.2 Relieful

Orașul Cimișlia este așezat la o altitudine de circa 80 m față de nivelul mării. Relieful este format din lanțuri de dealuri, lunci și coline.

Din punct de vedere geomorfologic teritoriul or. Cimișlia este situat în lunca r. Cogâlnic cu direcție sud - estică, care intersectează Câmpia Moldovei de Sud. În apropierea orașului lățimea luncii înalte constituie 1,5km, având profil transversal trapezoidal, iar asimetria malului drept este bine evidențiată.

Reieșind din structura geomorfologică și dezvoltarea proceselor contemporane de formare a reliefului în limitele teritoriului examinat se evidențiază 4 sectoare (elemente geomorfologice).

Versantul de stânga a văii r. Cogâlnic este lin, neted având lungimea 5km. Panta de înclinare pe toată lungimea sa nu depășește 3-5°. La periferia de sud și de nord a orașului versantul este

fragmentat de două vâlcele nu prea adânci. Poalele versantului sunt afectată de ravene scurte, care ajung până la sectoarele de lângă case.

Versantul de dreapta a văii r. Cogâlnic este scurt și abrupt. Lungimea versantului până la cumpăna apelor variază de la 500-750m.

În partea centrală a orașului versantul este fragmentat de vâlceaua cu întindere latitudinală pe fundul căreia s-a format o ravenă de fund. Partea mai abruptă a versantului pe toată lungimea sa este fragmentată de ravene mari și mici, mai rar cu alunecări străvechi și stabilizate.

Râpa principală din partea de nord a orașului formată în rezultatul alunecărilor vechi este localizată la cota absolută de nivel 145m, unghiul de înclinare pînă la 15°. Forma alunecărilor este frontală, lungimea aproximativ 400m.

Vâlceaua, care intersectează versantul de dreapta a văii r. Cogâlnic în partea centrală a orașului cu construcții are lungimea 3km. Profilul transversal are forma literei V latine, cu asimetria părții drepte bine evidențiate.

Versantul de dreapta a vâlceleii este convex, abrupt cu suprafața văluroasă, afectată de numeroase ravene ramificate. Lățimea versantului 1 km. Panta de înclinare în partea dinspre cumpăna apelor constituie 12° la lățimea 300m, în aval 18-22°.

Lunca văii r. Cogâlnic are lățimea de la 1,5 – 2,0 km. Albia râului este adâncită și îndiguită. Pe alocuri însă sunt instalate jgheaburi, prin care, în timpul precipitațiilor abundente, sunt inundate terenurile de lângă casă și casele.

4.1.3 Repere istorice

Prima atestare documentară a localității datează din 4 iulie 1620. Potrivit mai multor documente, denumirea localității este una tătărească. Se susține că moldovenii care locuiau pe teritoriul actualului oraș au fost strămoșii de tătari, iar cu timpul aceștia au devenit majoritari, schimbând denumirea inițială a localității. Cuvântul „cimișlia” - cuvânt tătăresc, potrivit unei legende, înseamnă „bogăție, bogat”. O altă versiune spune că posibil denumirea Cimișlia, provine de la numele de familie al unui bogătaș Cimiș, și al soției sale - Lia (deci Cimiș Lia - Cimișlia). Deși cel mai des se vehiculează că este o denumire tătărească, informație despre tătarii care au locuit aici lipsește.

Alte mențiuni despre localitate apar în 1789 - într-o scrisoare a unui ofițer din armata rusă; 1812 – conform unui document scris aici locuiau circa 80 familii de băștinași moldoveni. De-a lungul anilor numărul locuitorilor acestei localități a fost în continuă creștere, deși epidemiile de ciumă, calamitățile naturale au influențat și asupra situației demografice a localității. În 1827 Cimișlia a devenit centru administrativ, în 1840 localitatea a primit statutul de târg. În 1844 în Cimișlia se deschide prima școală, iar în 1885 spitalul de *zemstva* (un medic și un felcer). Populația localității în această perioadă constituia circa 4300 locuitori. Datorită poziționării sale favorabile, Cimișlia a devenit o localitate importantă în această regiune, aici veneau să-și vîndă produsele sale populația atât din sudul, cât și din nordul țării.

În 1913 în Cimișlia funcționau deja 3 școli, iar din 1927 începe electrificarea localității. În perioada sovietică orașul Cimișlia devine centru raional și a cunoscut o dezvoltare socio-economică considerabilă. Economia localității era reprezentată preponderent de complexul

agroindustrial cu o rețea bine dezvoltată a industriei de prelucrare a produselor agricole. Criza economică profundă a anilor '90 după demararea procesului de restructurare și trecere la economia de piață a afectat grav situația socio-economică în localitate.

În anul 2009 orașul Cimișlia este aprobat în calitate de oraș de reședință a Agenției de Dezvoltare a Regiunii Sud.

Personalități marcante

Localitatea Cimișlia se mândrește cu o serie de personalități marcante în diferite domenii, renumite în țară și peste hotare. Printre ele se regăsesc: Iurie Leancă, Prim-Ministru în exercițiu, Nicolae Dabija, poet, scriitor, absolvent a treptei medii de învățământ din Cimișlia, Ninela Caranfil, actriță Teatrul Național „Artist al Poporului”, Valentin Delinschi, actor teatrul Satiricus, Valeriu Corlăteanu, ex-campion al Europei la lupte libere, Valeriu Grîu, premiat cu bronză la campionatul european la karate tradițional (kumite individual) etc.

4.2 Capitalul natural

4.2.1 Fondul forestier, flora și fauna

Relieful fragmentat și structura geologică a teritoriului au condiționat în această zonă formarea vegetației de stepă. Paralel cu vegetația de stepă în luncile râulețelor și pe vâlcele se întâlnește vegetație halofită de stepă.

Principalele specii lemnoase în oraș sunt prezentate prin arțar, salcâm, speciile plantate de mesteacăn, pin și molid. Din vegetația erbacee imortela, pirul, pătlagina mai rar negara și alte graminee și plante sălbatice. În sectoarele de luncă inundată și cele joase se întâlnește stuful, papura, polevița, tipceac, meatlic.

Spațiile verzi ale orașului sunt prezentate de parcuri, terenuri sportive înverzite și plantațiile verzi din preajma construcțiilor urbane, care sunt prezentate prin plantații de-a lungul străzilor, gazoane, plantațiile verzi între cartiere și pomi fructiferi din sectorul locativ privat. Suprafața plantată cu spații verzi, parcuri, scuaruri, gazoane și terenuri sportive în hotarele orașului constituie 25,0 ha sau 1,9% din suprafața totală a terenurilor urbane. De asemenea în hotarele orașului se află 12,0 ha terenuri al Fondului Forestier de Stat, ceea ce constituie 1% din suprafața terenurilor urbane. Astfel, indicele împăduririi teritoriului orașului constituie 2,9%, indicele mediu de împădurire a teritoriului raionului Cimișlia fiind de 12,5%.

Asigurarea locuitorilor cu spații verzi, ținând cont de sectoarele Fondului forestier de stat, constituie 26,6 m²/om, indicele mediu al asigurării cu spații verzi a locuitorilor orașelor mici (numărul populației până 20 mii oam.) 10m²/om (СНИП 2.07.01-89*).

Terenurile de rezervă pentru sporirea asigurării populației cu spații verzi se va realiza în rezultatul împăduririi ravenelor și vâlcelelor, creării unui parc orașenesc.

Spațiile verzi sunt insuficiente și amenajarea lor are loc mai mult în zona centrală a orașului. Se atestă o insuficiență a locurilor amenajate pentru agrement în spațiile verzi.

Fondul forestier este utilizat ca sursă de material lemnos, preponderent ca lemne de foc. Fauna este insuficient utilizată în calitate de capital.

Fondul forestier din orașul Cimișlia nu este reprezentat de păduri naturale. În prezent se întreprind măsuri de împădurire. Primăria a oferit Fondului forestier circa 500 ha de terenuri degradate pentru împădurire. În ultimii ani observăm o creștere a suprafeței pădurilor, însă datorită taierilor ilicite, starea lor rămîne a fi nesatisfăcătoare.

Hotarul de sud și nord – vest a orașului se mărginește cu sectoarele Ocolului silvic Mihailovca al gospodăriei silvice de stat Iargara a Agenției "Moldsilva", care sunt prezentate de rezervațiile peisagistice "Râpele de la Cimișlia" (monument paleontologic – mostrele fosilelor descoperite aici sânt expuse în Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală) incluse în Fondul teritoriilor naturale ocrotite de stat (Legea Nr. 1538 – XIII din 25.02.1998).

Rezervația peisagistică "Râpele de la Cimișlia" este constituită din pădurea "Ciarap", "Cimișlia", "Recea". Speciile lemnoase sunt prezentate prin culturile silvoamelioratoare: salcâm, pinul negru, nucul obișnuit, jugastru, salcie, ulm, arțar tătăresc.

Lumea animală este reprezentată de speciile specifice zonei de silvo-stepă de păsări: ciocănitore, pițigoi, cioară, din speciile mamiferele insectivore – ariciul; din rătătoare – veverița; din reptile – șarpe, șopârle; amfibii – broasca râioasă, broasca, precum și numeroase specii de insecte.

Bazinele acvatice sunt populate de diverse specii de pești – sazan, plătică, crap și fitofag, precum și păsări acvatice – rața, gâsca. Numărul animalelor și păsărilor este foarte estimativ deoarece vînatul neaturizat poartă caracter masiv și afectează grav creșterea numărului lor.

Provocările strategice menționate la acest compartiment sunt:

- Insuficiența locurilor amenajate pentru agrement în spațiile verzi ale orașului.
- Vînătoare neautorizată ce poartă caracter masiv.
- Fauna nu dispune de un habitat natural.
- Nu sunt valorificate în mod organizat resursele naturale ale florei și faunei din oraș – colectarea plantelor medicinale, vînat turistic, turism familial pietonal etc
- Inexistența unui studiu monografic complex despre orașul Cimișlia

4.2.2 Apele de suprafață și apele subterane

Râul Cogâlnic este principala arteră acvatică a orașului, care își are începutul în apropierea lângă mănăstirea Hâncu, raionul. Nisporeni. Lungimea totală a râului constituie 243 km, dintre care 125 km pe teritoriul republicii. În hotarele orașului albia râului este adîncită și îndiguită, cu toate acestea pe alocuri sunt jgheaburi, prin care în timpul precipitațiilor puternice sunt inundate sectoarele de lângă casă și construcțiile din preajmă.

În partea de nord – vest a orașului curge r. Japar care se varsă în r. Cogâlnic în limitele teritoriului orașului. Lungimea râului – 16km și face parte din râurile mici ale republicii. Partea din aval a albiei râului în limitele orașului este îndiguită și îndreptată.

Celelalte râulețe de pe teritoriul orașului au lungimea mai puțin de 10km.

Pe teritoriul orașului Cimișlia sunt înregistrate următoarele bazine acvatice:

Bazinele acvatice sunt majoritatea secate complet, fiind utilizat pentru adăpatul vitelor doar cel din Dimitrovca, care a secat și el spre toamna 2014. Este necesară restabilirea zonei umede „Lacul lui Iepure” din lunca r. Cogâlnic pentru redresarea sistemului hidrologic din valea Cogâlnicului, introducerea agriculturii de irigație, dezvoltarea pisciculturii, crearea unei zone de agrement ca atracție turistică.

Suprafețele acvatice ocupă 13,1 ha sau 1% din teritoriul total al orașului și sunt prezentate prin bazine de apă artificiale.

Principala arteră fluvială a orașului este r. Cogâlnic, care în conformitate cu Decizia privind ocrotirea resurselor piscicole (*Legea regnului animal din 27.04.95*) se referă la resursele acvatice din categoria utilizarea apei pentru gospodăria piscicolă.

Toți curenții de apă se caracterizează prin debit de apă mic și nivel scăzut de autoepurare, ceea ce influențează negativ asupra stării sanitare a lor.

În apropierea iazurilor existente și lacului Japar se află landsaștele acvatice antropice. Teritoriile nominalizate, lunca r. Cogâlnic precum și râulețele de pe teritoriul orașului și afluenții acestora se referă la sectoarele ecologic vulnerabile ale landsaștelor acvatice, poluarea lor (aratul, desecarea) poate pune în pericol stabilitatea sistemului ecologic local.

Provocările strategice identificate la acest compartiment sunt:

- *Lipsa bazinelor acvatice amenajate pentru dezvoltarea pescuitului.*
- *Insuficiența apei pentru irigare în bazinelor acvatice.*
- *Lipsa locurilor amenajate în preajma bazinelor acvatice pentru agrement.*
- *Starea nesatisfăcătoare a apelor, insuficiența apei din bazinele acvatice și râul Cogâlnic.*
- *Necesitatea salubrității zonei de protecție a r. Cogâlnic și perfectării unui plan de acțiuni pentru protejarea r. Cogâlnic.*

În limitele teritoriului orașului sectoarele de luncă se caracterizează prin prezența apelor freatice aproape de suprafața terestră (0,5-2,8m). Rocile orizontului acvifer sunt reprezentate prin argile nisipoase și nisipuri cu incluziuni de prundiș de origine aluvială.

Apele subterane se afla la o adâncime de circa 85 – 115 m și au o tendință de descreștere a nivelului. Conform datelor STAS, apele subterane din oraș sunt de calitate satisfăcătoare și este caracterizată ca fiind apă potabilă. APL se confruntă cu mai multe probleme privind întreținerea și utilizarea apelor subterane din localitate și anume:

- *Sistemele de extragerea apei sunt ineficiente cu consumuri mari de energie electrică*
- *Clima secetoasă din ultimii ani duce la consumul în creștere a apei potabile.*
- *Concentrație maxim admisibilă a HCl din apă și degradarea rapidă a elementelor metalice ce au contact cu apa ale sistemelor de aprovizionare cu apă afectează grav calitatea apei.*

Localitatea este asigurată cu apă potabilă din fântânile arteziene. Capacitatea acestora fiind de aproximativ 1,4 mil m³/an.

Volumul estimativ de apă consumat anual de localitate pe parcursul ultimilor 5 ani:

N d/o	Denumirea indicatorilor	2009	2010	2011	2012	2013
1.	Volumul de apă consumat în scopuri menajere, mln. m ³ /an	22126	47594	66388	101366	108378

2.	Capacitatea surselor de apă potabilă, mil. m ³ /an	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
3.	Gradul de acoperire a necesităților localității în apă potabilă, %	100%	100%	100%	100%	100%
4.	Volumul de apă consumat în scopuri industriale, m ³ /an	3120	7349	8931	20329	18305

4.2.3 Clima și aerul

Clima și schimbările climaterice (sursa: Planului urbanistic general a or. Cimișlia)

Clima or. Cimișlia este moderat continentală și se caracterizează prin variație mare a temperaturilor medii anuale – cu veri călduroase și ierni relativ calde, cu precipitații reduse care cad în deosebi în perioada de vară.

Clima se caracterizează prin următoarele date:

Radiația solară, care nimereste pe suprafața terestră este unul dintre factorii energetici principali. La rîndul său ea într-o oarecare măsură depinde de circulația în atmosferă și particularitățile suprafeței terestre. Numărul mediu de ore solare anual constituie 2327 ore.

Inversiuni. Inversiunile de temperatură, care se formează în troposfera inferioară sunt determinate de doi factori – răcirea suprafeței terestre în rezultatul radiației și advecției aerului cald asupra suprafeței subiacente.

Regimul vîntului se formează sub influența centrelor barice, cu direcția dominantă nord-vest (30%), viteza medie anuală 3,3 m/s, care în perioada de vară sunt mai stabile. Viteza vîntului cu probabilitatea 5% - 9 m/s.

Regimul de temperaturi a aerului este unul din componentele principale ale microclimatului. Temperatura medie maximă al celei mai calde luni la ora 13.00 constituie +28°C (iulie). Temperatura medie a celei mai reci luni 3,6°C, iar pentru cea mai caldă lună +21,3°C.

Ierni cu geruri stabile se înregistrează foarte rar. Zile cu trecerea temperaturii prin 0⁰, cînd maximum pozitiv, și minimum negativ (la ora fixă are loc înghețarea, iar în orele zilei – dezghețul), în perioada de toamnă și primăvară sunt considerate ca zile cu înghețuri, iar în perioada de iarnă – zile cu moină.

Zile cu temperaturi negative pe întreaga perioadă a zilei se înregistrează anual în perioada noiembrie - martie.

Temperaturi medii anuale:

Lunile	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
T ⁰ C	-3,6	-2,5	2,3	8,8	15,6	18,9	21,3	20,5	15,4	9,7	4,2	-0,7

Precipitații. Pe toată perioada anului în deosebi predomină precipitații ciclonice. În dependență de tipul precipitațiilor atmosferice perioada anului este divizată în perioada caldă și rece. Perioada rece revine lunilor decembrie - martie, iar cea caldă din aprilie până în noiembrie. Suma anuală a precipitațiilor – 439 mm. Din care în perioada caldă cad 344 mm precipitații, iar în cea rece – 95mm. Precipitații minime se înregistrează în luna martie – 22-24mm, maxime – iunie – 66 mm.

Ceața se înregistrează relativ des, în deosebi în perioada rece a anului - octombrie – martie. Primăvara și toamna, la temperaturi pozitive și umiditatea sporită a suprafeței solului, ceața se formează datorită saturației vaporilor de apă care se evaporază de la suprafața solului.

Presiunea atmosferică. Repartizarea presiunii atmosferice pe parcursul anului este divizată în două perioade principale: rece – din septembrie până în martie și caldă – din aprilie până în august. Presiunea maximală se înregistrează în perioada rece a anului. Spre vară presiunea se reduce și în luna iulie pretutindeni atinge valori minime.

Schimbările climaterice și tendința de încălzire globală influențează variația temperaturilor de sezon și apariția fenomenelor extreme, cu impact direct asupra calității vieții cetățenilor.

Este de menționat, lipsa în oraș a unei abordări integrate în scopul adaptării la efectele schimbărilor climatice, precum și în scopul prevenirii eficiente a riscurilor. În acest context, se solicită un set de acțiuni de monitorizare a impactului schimbărilor climatice în sectoarele prioritare: industrie; agricultură; pescuit; turism; sănătate publică; construcții; infrastructură; transport; resurse de apă; păduri; energie; biodiversitate; asigurări; activități recreative; educație.

Condițiile climaterice sunt favorabile creșterii unei game largi de culturi agricole în condițiile de irigare a terenurilor prelucrate.

De asemenea se solicită un studiu de fezabilitate în ce privește posibilitatea instalării și utilizării instalațiilor fotovoltaice.

Principalele problemele cu care se confruntă APL din cauza schimbărilor climaterice:

- a. *Climatul investițional nefavorabil în agricultură. Riscul investițional sporit în agricultură.*
- b. *Starea deplorabilă a pășunilor.*
- c. *Secarea bazinelor acvatice.*
- d. *Migrația populației.*
- e. *Sporirea riscurilor de pierderi în agricultură cauzate de înghețuri de primăvară și toamnă, de secetă, grindină.*

Posibile probleme importante de constatat:

1) Creșterea frecvenței și puterii de manifestare a factorilor climaterici de risc (secete, ploi cu grindină, înghețuri de primăvară/toamnă) în ultimii 15 ani, fapt care condiționează pierderi crescânde pentru agenții economici ai orașului ce activează în agricultură și, astfel, se diminuează atractivitatea agriculturii ca activitate economică, dezvoltarea activităților economice din domeniul agricol.

APL a identificat unele posibilități ce pot contribui la prevenirea și estomparea problemelor cauzate de factorii climaterici nefavorabili în viitorii 5-7 ani și anume:

- Împădurirea teritoriului (plantarea noilor zone cu spații verzi intravilan, darea în arendă a terenurilor cu bonitate scăzută sau cu relief accidentat întreprinderii silvice pentru împădurire extravilan).
- Eficientizarea serviciului antigrindină în orașul Cimișlia.
- Reabilitarea zonei umede din lunca r. Cogîlnic pentru favorizarea agriculturii intensive.
- Stimularea fitotehniei de seră.

Calitatea aerului

În rezultatul evaluării tendinței de modificare a calității aerului, bazate pe datele din ultimii 5 ani, s-a constatat că nivelul de poluare a aerului cu monoxid de carbon, dioxid de sulf, fenol, aldehydă formică s-a redus, iar cu suspensii solide s-a majorat. Poluarea atmosferei sub aspect meteorologic în orașul Cimișlia este condiționată în special de depunerile și amestecul nocivelor de la mai multe surse de poluare. Nivelul înalt de poluare cu suspensii solide, monoxid de carbon, este condiționat de curățirea insuficientă a străzilor orașului, traficul tot mai intens al automobilelor, suprafețe afînate, complexul termoenergetic, industrie, neacoperirea cu iarbă a gazoanelor, starea deplorabilă a drumurilor¹. Nivelul radioactivității mediului pe teritoriul orașului se menține stabil.

Posturi staționare pentru monitorizarea stării aerului atmosferic în or. Cimișlia lipsesc iar monitorizarea nu se efectuează. Ca urmare nivelul fonului de poluare se acceptă conform numărului populației orașelor analogice.

4.2.4 Solurile și subsolurile

Conform zonării solurilor pe teritoriul republicii or. Cimișlia este situat în raionul cu cernoziomuri tipice sărace în humus și carbonat. Bonitatea medie a solului constituie 60 puncte. Conform datelor APL circa 4252 ha (51%) din teren este sol de tip cernoziom și circa 250 ha sunt soluri cenușii.

Influența reliefului la formarea solului s-a manifestat în general prin formarea solului cu grad de eroziune pe versant diferit, formarea aluviunilor din soluri de fâneată și cernoziomuri în vâlcele și solurilor de fîneată – nămolos- hidromorf în micro depresiunile de pe versant, formarea solurilor superficiale pe cumpăna apelor aferente pantelor line.

În ultimii ani se înregistrează scaderea fertilității solurilor din cauza factorilor naturali: seceta, precipitațiilor acide și a eroziunii eoliene. O altă cauză a scaderii fertilității solurilor este înregistrată și din cauza factorilor antropogeni: agrotehnică fără aplicarea metodelor de îngrășare a pământului, folosirea utilajului agricol învechit, parcelarea exagerată, nivel scăzut de cunoștințe în agricultură ale deținătorilor de terenuri agricole și ca rezultat lipsa asolamentului și rotației culturilor.

¹ Raportul Starea mediului în Republica Moldova în anii 2007-2010, pag.57-72, www.mediu.gov.md

Gradul de utilizare a capitalului funciar:

Tipuri de soluri	Suprafața existentă,ha	Suprafața folosită,ha	Grad de utilizare,%
Terenuri care pot fi utilizate în scopuri agricole	8337	8337	100
Terenuri care nu pot fi utilizate în scopuri agricole	170	170	100
Total capital funciar	8507	8507	100

În preajma localității nu sunt autorizate cariere de extragere a resuselor naturale (nisip, pietriș, lut,etc.).

4.3 Planificarea spațiilor localității

4.3.1 Dezvoltarea urbană

Numărul locuințelor din oraș este de peste 5.000, dintre care 1.400 sunt apartamente situate în blocuri construite în perioada comunistă, iar 3.700 sunt case individuale.

Peste 20% dintre locuințe sunt amplasate în cele 42 de blocuri construite în perioada comunistă, cu confort limitat și cu o eficiență energetică redusă, generând emisii ridicate de CO₂, precum și costuri ridicate de întreținere. Până în prezent, mai puțin de 20% dintre apartamente au fost reabilitate termic.

În prezent, circa 98% dintre locuințele sunt conectate la rețeaua de alimentare cu apă, 25% la cea de canalizare (doar apartamentele de bloc), 100% la cea de alimentare cu energie electrică, iar 85% la cea de alimentare cu gaze naturale. Apeductul din orașul Cimișlia are o lungime de circa 28 km, iar rețeaua de canalizare măsoară 34,4 km. Acestea au o stare necorespunzătoare, însă calitatea apei potabile distribuite este bună. Aceste sisteme sunt operate de 3 agenți economici. Sistemul de termoficare a fost dezafectat, aproape în totalitate, mulți locuitori având centrale individuale pe bază de gaze naturale și sobe pe bază de combustibil solid. Sistemul de iluminat public acoperă doar circa 25% din lungimea totală a străzilor.

Potențialul de producere a energiei regenerabile din această zonă este unul destul de ridicat, mai ales pentru energia solară (fotovoltaică), eoliană și biomasă agricolă, acesta fiind doar parțial valorificat.

La nivelul orașului există mai multe zone industriale construite în perioada comunistă, mai ales în zona satului Mihailovca. Aceste zone sunt în curs de restructurare, fiind așa-numite zone brownfield, cu multe suprafețe neutilizate, care pot primi alte funcțiuni. (*sursa: "Ghid de recomandări practice privind implementarea dezvoltării teritoriale integrate" Programul de Cooperare Transfrontalieră România – Ucraina – Republica Moldova*)

Specificul structurii geologice, diversitatea după geneză și particularitățile fizico – mecanice a solului (tasabilitatea, gradul de saturație cu apă) demonstrează condiții geologice complicate pentru amplasarea construcțiilor pe teritoriul orașului.

Principalele probleme care afectează cel mai mult dezvoltarea urbanistică a localității:

- Insuficiența resurselor financiare pentru înregistrarea proprietăților publice.
- Dialog ineficient cu locuitorii orașului, agenții economici, factorii de decizie în vederea concepției strategice de dezvoltare a orașului pe termen lung.
- Insuficiența resurselor pentru elaborarea proiectelor tehnice de renovare și construire a elementelor de infrastructură urbanistică.
- Lipsa unui Plan spațial de dezvoltare urbanistică care ar include intravilanul și extravilanul orașului pentru o perioadă de cel puțin 20 ani.

4.4 Mediul social-cultural

4.4.1 Demografia, procesul migraționist, incidența factorului sărăciei

În prezent, orașul Cimișlia are o populație de circa 14,4 mii de locuitori, ceea ce constituie 23,7 % din populația raionului Cimișlia și 0,4 % din populația republicii. Populația economic activă constituie circa 64,3 % (date pe raionul Cimișlia) din numărul total. Densitatea populației 652 locuitori/ km². Cea mai mare parte a populației este ocupată în sfera nereproductivă (comerț și servicii).

Analiza dinamicii numărului populației demonstrează faptul, că pe parcursul ultimilor 5 ani nu s-au înregistrat schimbări esențiale, reflectând aceeași tendință la nivel de raion și republică. În același timp, se observă o creștere nesemnificativă a numărului de bărbați (în 2009 – 10 407 bărbați și 2013 – 10725 bărbați), și o descreștere a numărului de femei (2009- 11482 femei și 2013 – 11229 femei).

Coeficientul îmbătrînirii populației a ajuns la un nivel critic – 13,9. Reieșind din practica internațională de apreciere a coeficientului de îmbătrînire a populației atunci când valoarea acestui indice este egală sau mai mare de 12 se clasifică ca "îmbătrînire demografică", această situație este condiționată de scăderea natalității. Indicii reflectați mai sus denotă existența problemelor la formarea resurselor de muncă pentru viitorul apropiat.

Dinamica numărului populației orașului din anul 2009 s-a caracterizat prin tendințe negative, care au fost condiționate de schimbările socio-economice. Acest fapt este demonstrat de datele referitor la formarea numărului populației din tabelul de mai sus.

Principalele probleme demografice cu care se confruntă localitatea în ultimii 5 ani:

- Descreșterea ratei natalității
- Emigrarea tinerilor peste hotare
- Îmbătrînirea populației
- Rata divorturilor marita
- Insuficiența politicilor de tineret
- Numarul mic al copiilor în familii
- Emigrarea familiilor peste hotare ca loc permanent de trai

Orașul Cimișlia este o comunitate multinațională. În componența Primăriei, or. Cimișlia intră or. Cimișlia populat predominant cu moldoveni/români – 86,9 %, satele Bogdanovca Veche și Bogdanovca Nouă populate predominant cu ucraineni – 87,6 % și satul Dimitrovca predominant populat cu bulgari – 63,4 %. În general în or. Cimișlia moldovenii/românii constituie 77,1 % din

numărul total al populației, urmași ucraineni – 13,3 %, de ruși – 4,1 % și bulgari – 3,9 %. Restul 1,6 % din populație sunt reprezentați de găgăuzi, țigani și alte naționalități.

Raportul dintre indicatorii care reflectă veniturile populației din localitate și minimul de existență pe categorii de populație relevă următoarele:

- 1) O mare parte a populației apte de muncă câștigă un salariu la limita minimului de existență determinat pentru aceștia.
- 2) Majoritatea pensionarilor din localitate primesc pensii sub nivelul minim de existență determinat pentru aceștia.
- 3) Nivelul nominal al salariului mediu lunar crește, pe când nivelul real al acestuia stagnează sau chiar se diminuează.
- 3) Nivelul nominal al pensiilor medii lunare crește, pe când nivelul real al acestora stagnează sau chiar se diminuează.

4.4.2 Ocuparea populației în câmpul muncii din localitate

Pentru a prezenta starea de lucruri privind ocuparea populației în câmpul muncii pot fi folosiți niște indicatori din tabelul de mai jos:

N d/o	Denumirea indicatorilor	2009	2010	2011	2012	2013
1.	Numărul de șomeri care s-au înregistrat la Agenția ocupării forței de muncă locale.	201	242	209	182	167
2.	Numărul de locuri vacante înregistrate la AOFM locale.	512	637	501	634	663

Dinamica indicatorilor de mai sus relevă faptul că în perioada anilor 2009-2013 numărul șomerilor este în descreștere, iar numărul locurilor de muncă este în creștere.

Trendul indicatorilor din tabel demonstrează faptul că numărul șomerilor înregistrați în raport cu locurile vacante este foarte invariabil. Adică numărul șomerilor înregistrați este mai mic decât numărul locurilor vacante.

4.4.3 Viața asociativă

Organizațiile Societății Civile (OSC) din Cimișlia sunt caracterizate prin grad mediu de activism. Menționăm experiența insuficientă în scrierea și managementul proiectului, colectare de fonduri și implementarea proiectelor de dezvoltare comunitară. În prezent sunt înregistrate 1332 asociații obștești dintre care active sunt doar circa 11 organizații (*sursa – Primăria Cimișlia*) Principalele domenii de activitate a OSC sunt: agricultură, promovarea drepturilor femeilor, protecția mediului ambiant, educație, sport, asistență socială. În ultimii cinci ani, cu suportul OSC s-a reușit atragerea a peste 238 mii lei în comunitate pentru implementarea diferitor proiecte de nivel local.

4.4.4 Cultura

Actualmente în orașul Cimișlia funcționează muzeul orășenesc amplasat pe str. Livezilor, casa de cultură, biblioteca orășenească și filiala bibliotecii orășenești. Caracteristica obiectelor culturale este reflectată în tabel.

Lista instituțiilor de cultură în orașul Cimișlia

Nr. d/o	Denumirea obiectului	Adresa	Unitatea de măsură	Cantitatea
1	2	3	4	5
1	Muzeul orășenesc	str. Livezilor	m2	261,5
2	Casă de cultură	str. Ștefan cel Mare	locuri	577
3	Biblioteca orășenească	str. V. Alexandri	mii volume	65116
4	Filiala bibliotecii orășenești	str. Ștefan cel Mare	mii volume	9100

Obiectele de cultură existente în oraș după capacitate și tipul serviciilor acordate nu satisfac cerințele populației. Imobilul necesită reparație și modernizare conform normativelor în vigoare.

Principalele probleme din sectorul cultural cu care se confruntă localitatea în ultimii 5 ani sunt:

- Număr insuficient de evenimente culturale
- Lipsa unui parc de agrement amenajat, locuri de agrement activ de cartier
- Insuficiența mijloacelor de informare a populației despre evenimentele preconizate
- Lipsa unui teatru popular
- Lipsa unui cor de amatori
- Insuficiența mijloacelor financiare pentru efectuarea reparațiilor obiectelor culturale și dotarea lor cu utilaj și instrumentariu specific.
- Insuficiența mijloacelor financiare pentru participarea la diferite evenimente culturale de nivel raional, național și internațional cu colectivele artistice existente și stimularea lor (diplome, premii, cadouri, excursii etc)
- Nu este făcută lista (harta, inventarierea) obiectelor (edificii, elemente de arhitectură mici, zone peizajistice, arbori vechi, obiecte de uzual, toponimice, vestigii imateriale etc) care au valoare culturală, istorică, turistică din oraș.
- Inexistența unui studiu monografic complex despre orașul Cimișlia.
- Remunerare sub limita de existență în domeniul culturii.

4.4.5 Sportul

Obiecte sportive amplasate în oraș, sunt: stadionul orășenesc, terenuri sportive și săli sportive încadrate în instituțiile școlare existente. Numărul edificiilor sportive amplasate pe teritoriul orașului sunt reflectate în tabel.

Edificii sportive, teritorii pentru odihnă și distracții în orașul Cimișlia

Nr d/o	Denumirea obiectului	Unitatea de măsură	Suprafața	Nr. de lucrători
1	2	4	5	6
1	Stadion	ha	5,3	4
2	Teren sportiv de fotbal (șc. polivalentă)	ha	0,4	1
3	Teren sportiv minifotbol	ha	0,06	0,5
4	Edificii sportive acoperite	m.p.	1700	8

La etapa actuală sportul este destul de dezvoltat în oraș. Tradițional în Cimișlia s-au practicat diverse specii de luptă: libere, jiu do, karate, kickboxing, jocuri sportive: volei, fotbal, dar instituțiile sportive necesită renovare și amenajare, sălile sportive de asemenea necesită reparație și dotare cu echipament sportiv modern. Terenurile sportive sunt insuficiente și suprafața lor este extrem de redusă, iar repartizarea în teritoriu este neuniformă.

Starea obiectelor sportive și lipsa cadrelor de antrenori nu permite diversificarea de probe sportive ce sunt practicate în Cimișlia: turism sportiv, atletism, tenis de câmp, tirul din arme și arc, hipism, biciclistism, badminton, gimnastică sportivă etc.

4.4.6 Odihnă și divertisment

Sunt insuficiente facilitățile și edificiile pentru odihna și divertismentul populației. Locuri amenajate pentru agrementul cetățenilor, conform datelor Primăriei Cimișlia, este doar unul. Acesta fiind frecventat lunar în mediu de circa 1000 de locuitori.

4.4.7 Mass media

Pe teritoriul Primăriei Cimișlia sunt înregistrate 2 ziare cu tiraj de circa 5500 exemplare. Activează un post TV și unul de Radio și este înregistrat un Centru de acces la internet. Mass media locală se manifestă a fi una activă, participând la toate evenimentele publice organizate. Este un partener bun al APL ce contribuie la informarea corectă a cetățenilor din oraș. Menționăm că posturile de TV și Radio au și emisie Regională.

4.5 Serviciile sociale

4.5.1 Educația

Instituții preșcolare și școlare

În prezent în oraș activează 8 instituții preșcolare cu capacitatea totală – 930 locuri, sau 66 locuri la 1000 locuitori. De facto, frecventează 90% din capacitatea totală a instituțiilor. În perioada anilor 2009-2013 numărul copiilor ce frecventează instituțiile preșcolare a sporit de la 598 copii

în 2009, pînă la 638 copii în 2013. Numărul cadrelor didactice constituie 43 educatori, la un cadru didactic revine 13,5 copii.

Conform datelor prezentate de autoritățile publice locale ale orașului, actualmente își desfășoară activitatea 3 licee teoretice, un gimnaziu și școala primară, capacitatea totală constituie 2650 elevi. De facto instituțiile școlare sunt frecventate de 1797 elevi (77% din capacitatea totală a instituțiilor). Numărul cadrelor didactice este - 187 persoane, la un cadru didactic revin 9,6 elevi.

Instituțiile extrașcolare contribuie la educația și dezvoltarea multilaterală a copiilor. Actualmente în oraș funcționează casa de creație, școala muzicală și școala sportivă. În ultimii ani din lipsa resurselor financiare instituțiile de învățământ școlare și cele extrașcolare nu este efectuată dotarea cu utilaje și tehnică modernă.

Învățământul secundar profesional

Învățământul secundar profesional este reprezentat de o școala profesională. Cele mai predominante specialități sunt: brutari, bucătari, croitori, lăcătuș la repararea automobilelor, strungar multiprofil, mașinist la excavator cu o singură cupă, tencuitor, mașinist la automacara, tractorist, etc.

Numărul instituțiilor din sistemul educațional al localității

Denumirea indicatorilor	2009	2010	2011	2012	2013
Insituții preșcolare	8	8	8	8	8
Instituții de învățământ primar și secundar general	7	7	7	7	6
Instituții de învățământ secundar profesional	1	1	1	1	1
Colegii	0	0	0	0	0

Capacitatea instituțiilor din sistemul educațional al localității și gradul de utilizare a acestora

Denumirea indicatorilor	2009	2010	2011	2012	2013
Insituții preșcolare					
- Capacitate, copii	910	910	910	910	910
- Număr de copii înscriși, copii	594	585	603	607	638
- Grad de utilizare a capacităților, %	65.27	64.28	66.70	66.70	70.10

Instituții de învățământ primar și secundar general					
- Capacitate, elevi	2820	2820	2820	2820	2820
- Număr de copii înscriși, elevi	2206	2106	2046	1907	1797
- Grad de utilizare a capacităților, %	78,2	71,4	72,5	67,6	63,7
Instituții de învățământ secundar profesional					
- Capacitate, elevi	640	640	640	640	640
- Număr de copii înscriși, elevi	252	203	175	144	134
- Grad de utilizare a capacităților, %	39,3	31,7	27,3	22,5	20,9

Principalele probleme legate de funcționarea sistemului educațional cu care se confruntă localitatea în ultimii 5 ani:

- Sporul natural negativ.
- Lipsa instituțiilor de învățământ universitar și mediu de specialitate în localitate
- Numărul mare de elevi cu un părinte sau amândoi placați la muncă peste hotare
- Scăderea prestigiului specialiștilor cu studii universitare și ca rezultat diminuarea interesului față de învățatură din parte elevilor
- Dotarea insuficientă a instituțiilor de învățământ cu materiale și utilaje
- Numărul mare de elevi în clase din licee
- Dotarea instituțiilor de învățământ cu sisteme de încălzire și iluminare generatoare de costuri mari și lipsa măsurilor de termoizolare a clădirilor.

4.5.2 Ocrotirea sănătății

Conform datelor prezentate de instituțiile ocrotirii sănătății locale în oraș funcționează spitalul raional de profil general și specializat cu – 400 paturi, de facto sunt ocupate - 200 paturi sau 50% din numărul total paturi. La 1000 locuitori în sectorul rural revin 4 paturi și în sectorul urban 12 paturi, un număr suficient pentru deservirea populației. Concomitent cu acestea în oraș funcționează un centru de reabilitare pentru copii, azilul de bătrâni cu o capacitate de 20 persoane, în timpul de față adăpostește 12 persoane în etate. Centrul de sănătate înregistrează – 458 vizite/zi, centrul medicilor de familie – 253 vizite/zi, este necesar de menționat că în oraș funcționează și farmaciile inclusiv și farmaciile veterinare.

Numărul personalului medical încadrat în sfera ocrotirii sănătății este constituit din 496 persoane, inclusiv 66 medici. La un medic revin 215 locuitori.

În cadrul CMF sunt prevăzute serviciile ce pot fi acordate de către medicii de familie și alte servicii auxiliare: de laborator (laboratorul clinico-diagnostic), fizioterapie, diagnostică funcțională și planificare familială. Capacitatea obiectelor ocrotirii sănătății nu acoperă necesarul conform normativelor în vigoare, și se constată o slabă dotare cu utilaj medical. Informația privind obiectele de ocrotire a sănătății este reflectată în tabel.

Tabelul Obiectele ocrotirii sănătății

Nr. o/d	Denumirea	Adresa	Unitatea de măsură	Capacitatea		Numărul personalului	Inclusiv
				după proiect	de facto		medici
1	Spital de profil general și specializat	str. Alexandru cel Bun 135	Paturi	400	200	197	23
2	Policlinica (secția ambulator)	str. Alexandru cel Bun 135	Vizite /zi	450	468	69	22
3	IMSP Centrul medicilor de Familie Cimișlia	str. Alexandru cel Bun 135	1			229	
TOTAL						495	

4.5.3 Asigurarea cu locuințe și facilități de confort

Conform datelor statistice, actualmente fondul locativ al orașului Cimișlia constituie 321,8 mii. m² suprafață totală, inclusiv: - 237,2 mii. m² suprafață locuibilă. Fondul de locuințe este prezentat de case individuale cu lot pe lângă casă, clădiri - bloc cu 4-5 nivele, mai puțin cu 2-3 nivele. În medie unui locuitor îi revin 22,8 m² de suprafață totală.

Caracteristica generală a fondului locativ conform numărul de nivele dotarea tehnico - edilitară

Nr. o/d	Denumirea indicilor	mii m ²	%
		suprafața totală	
1	2	3	4
1.	Fondul locativ total, inclusiv	321,8	100
2	Conform numărului de nivele:		
2.1	- case individuale cu lot pe lângă casă	253,3	78,7
2.2	- 2-5 nivele	68,6	21,3
3	Conform dotării - edilitare:		

3.1	- apeduct	186,6	58,0
3.2	- canalizare	176,3	54,8
3.3	- încălzire centralizată	135,1	42,0
3.4	- baie	155,4	48,3
3.5	- gazificare	247,1	76,8

Fondul de locuințe al orașului Cimișlia este format din 5295 apartamente și case individuale, din care: 4111 case individuale cu lot pe lângă casă, 1184 apartamente în clădiri - bloc cu 2-5 nivele.

Suprafața medie a unei locuințe constituie 60,8 m².

Structura deja formată a fondului locativ în orașul Cimișlia este prezentată printr-un spectru înalt a genului și tipului de clădiri - bloc. În prezent practic se construiesc doar construcții individuale. Aceasta duce la pierderi din rezervele teritoriului orașului, la comprimarea rețelei de stradă-drum, rețelei tehnico-edilitare, creează disfuncționalități în asigurarea populației cu transport public.

Principalele probleme legate de asigurarea cu locuințe și confort cu care se confruntă localitatea în ultimii 5 ani sunt:

- Lipsa spațiilor de locuit pentru tinerii specialiști
- Insuficiența rețelelor de canalizare în sectorul de construcții cu case particulare.
- Insuficiența drumurilor amenajate, inclusiv cu acoperamint tare.
- Rețeaua slab dezvoltată a iluminării stradale.
- Insuficiența platformelor cu tomberoane pentru colectarea deșeurilor menajere și insuficiența unităților de transport specializat pentru evacuarea deșeurilor.
- Insuficiența resurselor financiare pentru elaborarea proiectelor tehnice a rețelelor edilitare în zonele noi de construcție a locuințelor individuale.
- Lipsa inițiativei din partea companiilor din construcție pentru edificarea blocurilor de locuit în or. Cimișlia. Terenuri pentru zone cu blocuri locative sunt determinate în PUG.

4.6 Dezvoltarea economică

4.6.1 Privire de ansamblu

Orașul Cimișlia se caracterizează printr-un potențial economic dezvoltat. Prezența suprafețelor industriale nevalorificate, teritoriilor de rezervă în zona formațiunilor industriale, amplasarea materiei prime agricole la distanțe relativ mici, resursele de forță de muncă - creează premise pentru atragerea investitorilor străini în ramura de producere.

Aflându-se la intersecția magistralelor auto de importanță națională și regională din regiunea de sud al republicii, orașul este centru administrativ al raionului și Centrul Regiunii de Dezvoltare Sud dispune de perspective de revitalizare a economiei.

Întreprinderile complexului agroindustrial formează baza industrială a orașului. În structura economiei orașului rolul de bază îi revine ramurilor industriei alimentare și prelucrătoare. Întreprinderile relativ mari ale urbei sunt: două fabrici de vinuri ale „Cimișlia” SA, două brutării, două secții de mezeluri, o secție de fabricarea pastelor făinoase, o fabrică de bere și băuturi

răcoritoare, "ProdCoop Cimișlia" Î.C.P. De asemenea, pe teritoriul or. Cimișlia mai funcționează și alte întreprinderi de prelucrare primară a materiei prime agricole.

Concomitent, în oraș mai funcționează 6 organizații de construcții care îndeplinesc lucrări speciale în domeniul construcțiilor, serviciile comunal – locative. Numărul scriptic al lucrătorilor din organizațiile de construcții constituie 214 oameni.

În oraș de asemenea, funcționează întreprinderi mici ale industriei alimentare și ușoare - brutării, ateliere pentru confecționarea vestimentație și mobilei, etc. Lista principalelor întreprinderilor de producere și caracteristica lor este reflectată în tabela de mai jos.

Complexul de producere al orașului este constituit din cinci zone industriale care activează în cadrul a 64 întreprinderi printre care:

- obiective ale industriei alimentare – 32%;
- domeniul construcțiilor (metal, lemn, construcții) – 12%;
- transport (stația auto service, spălătorie auto etc.) – 28%;
- depozite 19%;
- stație de alimentare a autovehiculelor, depozite ale produselor petroliere, hidrocarburi lichefiate – 9% .

Economia orașului se confruntă cu următoarele probleme – lipsa investițiilor, utilajul tehnologic cu uzură morală și fizică sporită, clădirile întreprinderilor de producere necesită reconstrucție conform normativelor în vigoare, insuficiența cadrelor tinere calificate pentru profesii de muncitori, insuficiența suportului logistic din partea APC pentru exportul produselor finite ale economiei locale, cadrul legal imperfect.

Din numărul total al populației orașului (14,4 mii locuitori) 9,9 mii, sau 69,9% reprezintă populația aptă de muncă. Din numărul total al populației apte de muncă, doar 4,6 mii persoane sau 46,5% este încadrată în câmpul muncii.

Repartizarea populației ocupate pe tipuri de activitate:

1. sfera de producere – 34,6%;

2. sfera neproductivă – 65,4%.

inclusiv:

- învățământ – 12,7%;
- ocrotirea sănătății – 11,0%;
- comerț și alimentație publică – 12,3%;
- administrație publică - 8,6%;
- alte instituții – 9,5%.

Principalele probleme legate de dezvoltarea economică cu care se confruntă localitatea în ultimii 5 ani:

- Industrie – stare precară, bază materială învechită, tehnologii depășite, lipsă de investiții străine directe, insuficiența cadrelor tinere calificate pentru profesii de muncitori, lipsa unei baze de materie primă agricolă locală stabilă, etc.
- Agricultură – sortiment fitotehnic îngust, zootehnie – preponderent în gospodăriile auxiliare ale populației, puțin utilaj agricol performant, prețuri mari la combustibil și lubrifianti, preparate chimice și tehnică agricolă; lipsa piețelor de desfacere stabile, lipsa asocierii între producătorii agricoli, lipsa bazinelor acvatice pentru irigare terenurilor agricole, etc.
- Servicii și comerț – migrarea populației, micșorarea puterii de cumpărare a populației din cauza majorării costurilor de întreținere a locuințelor, lipsa unei strategii de dezvoltare a ramurii la nivel de localitate, norme legale de constrângere neadecvate contravențiilor comise, etc.
- Transport – nu există întreprinderi de transport, majoritatea posibililor consumatori ai serviciilor de transport dețin unități de transport proprii și care se folosesc foarte neeficient, multe servicii de transport sînt achitate la negru.
- Construcții – multe lucrări sînt executate de persoane fără pregătire profesională și sînt achitate la negru, este joasă disciplina termenilor de executare a lucrărilor și respectării clauzelor contractuale.
- Turism – inexistent. Lipsa unui plan de dezvoltare a turismului în oraș, lipsa unor obiective turistice determinate, existența doar a unui hotel cu 7 locuri de cazare, lipsa agențiilor de turism.
- Nivel de migrație a populației în căutarea unui loc de muncă mai bine plătit.
- Veniturile mici ale populației
- Cultură antreprenorială scăzută
- Inexistența dialogului sau mecanismului de comunicare dintre autoritatea publică locală și mediu de afaceri

4.6.2 Industria

Principalele probleme legate de dezvoltarea industriei cu care se confruntă localitatea în ultimii 5 ani:

- Există numai o întreprindere de prelucrare a fructelor (o uscătorie).
- Nu există nici o întreprindere de prelucrarea a legumelor.
- Întreprinderile de morărit și panificație au un sortiment de producere îngust.
- Întreprinderile de prelucrare a cărnii lucrează la 85% cu materie primă din afara țării și din alte raioane decît raionul Cimișlia.
- Nu este prezentă nici o întreprindere de prelucrare a laptelui, lînii de oi și pieilor.
- Întreprinderile vinicole întîlnesc mari greutăți în comercializarea producției sale, lipsesc magazine de firmă ale producătorilor autohtoni
- Nu există întreprinderi din domeniul industriei ușoare.
- Nu există nici o întreprindere de producere a articolelor de artizanat.
- Spațiile de producere cu infrastructură existente sînt construite de acum 30 – 60 ani în urmă și sînt depășite fizic și moral.
- Lipsa investițiilor străine directe în industrie (existență doar a unei întreprinderi cu capital străin – „BECK Cimișlia” SRL).
- Industria lemnului este prezentă doar cu cîteva ateliere, iar fabrica de mobilă recent construită funcționează doar la 20% din capacitate.
- Insuficiența brațelor de lucru calificate în domeniul industriei prelucrătoare

- Inexistența unor instrumente de influență (stimulare) pentru APL I asupra structurii ramurale a industriei și agriculturii locale locale
- Incoerența AAPC în promovarea “parcului industrial Cimișlia”
- Vinificarea în oraș se realizează la fabrici cu capacități mari spre deosebire de practica europeană și mondială.

4.6.3 Agricultură

Trendul indicatorilor ce caracterizează dezvoltarea agriculturii din localitate:

Caracterizarea calitativă a terenurilor agricole

Denumirea unităților administrativ teritoriale	Total terenuri agricole, ha	Din care supuse cercetărilor pedologice, ha	Nota medie ponderată de bonitate, puncte	Terenuri erodate, ha			
				Total	Inclusiv		
					slab	moderat	puternic
Or. Cimișlia	11784,27	11200	60	4830	2896	1544	390

Concluzii:

În condițiile dezvoltării economiei orașului Cimișlia încărcătura principală se răsfrânge asupra tuturor componentelor de bază ale mediului natural, inclusiv asupra solului.

Solurile terenurilor agricole sunt favorabile pentru cultivarea culturilor agricole, cu toate acestea fertilitatea naturală a solului este insuficientă pentru garantarea recoltelor mari la culturile cultivate.

Principalele probleme legate de dezvoltarea ramurei agricole cu care se confruntă localitatea în ultimii 5 ani:

- Lipsa terenurilor agricole irigate.
- Utilizarea insuficientă a tehnologiilor moderne în creșterea legumelor.
- Lipsa fermelor agricole pomicole și de culturi bacifere.
- Lipsa fermelor zootehnice (doar o fabrică avicolă).
- Structura producției fitotehnice reprezentată de în număr restrâns culturi: cerealier, porumb, floarea-soarelui, viticole, cartofi, harbuji.
- Lipsa întreprinderilor prelucrătoare a materiei prime agricole.
- Lipsa unor puncte de achiziție a produselor agricole dotate cu linii tehnologice de păstrare, de sortare și ambalare.
- Lipsa spațiilor amenajate modern pentru comercializare producției agricole în stare proaspătă și stare procesată.
- Scumpirea carburanților și lubrifianților.
- Lipsa utilajului agricol performant.
- Folosirea modelului agrotehnic neadaptat condițiilor climaterice existente.
- Lipsa cooperării în sectorul agrar.

4.6.4 Comerț și servicii

Principalele probleme legate de dezvoltarea comerțului cu care se confruntă localitatea în ultimii 5 ani:

- Pauperizarea micilor comercianți.
- Lipsa unei piețe agroalimentare amenajate.
- Venituri mici ale populației din oraș.
- Migrația populației din oraș.
- Număr mic de obiecte comerciale specializate sau de firmă.
- Susținerea insuficientă a business-ului mic și mijlociu.
- Lipsa unei strategii de dezvoltare a comerțului la nivel de localitate.

Principalele probleme legate de dezvoltarea domeniului de prestare a serviciilor cu care se confruntă localitatea în ultimii 5 ani:

- Prestarea serviciilor neautorizate de către persoane fizice.
- Protecție slabă a consumatorilor de servicii.
- Venituri mici ale populației din oraș.
- Lipsa unui hotel cu minim 50 locuri.
- Lipsa unei curățătorii chimice.
- Lipsa serviciului de întreținere a caselor și grădinilor private
- Ramura prestărilor serviciilor este supusă impozitării insuficient.

În 2010 Î.M. "Servicii publice Cimișlia" prin hotărârea Guvernului a fost determinată ca întreprindere administratoare a "Parcului industrial Cimișlia. Până în prezent au fost perfectate proiectele tehnice pentru construirea parcului industrial și racordarea lui la rețelele edilitare a orașului.

Costurile construcției parcului industrial – nivelare teren, rețele inginerești, drumuri, amenajări – se estimează la circa 75 mil lei.

După popularea parcului industrial se preconizează crearea a circa 2000 locuri de muncă, iar veniturile bugetare vor spori prognozabil cu 2 mil lei.

4.6.5 Turism

Situat la cca. 71km de Chișinău, între Podișul Moldovei Centrale și Cîmpia Moldovei de Sud, teritoriul orașului Cimișlia se caracterizează printr-un relief de câmpie fragmentat de ravene și râuri.

Teritoriul orașului este traversat de două trasee turistice „*Drumul vinului în Moldova*” – traseul Stepa Bugeacului și traseul Lăpușna.

Aici se întâlnesc unele monumente geologo-paleontologice cu renume european: ramașițele numeroaselor fosile de animale care au viețuit în perioadele neogenă și cuaternară. Ele au fost descoperite în depozitele unor ravene din preajma localității Cimișlia.

Astfel prezența pe teritoriul orașului a condițiilor climatice prielnice, monumente de importanță arheologică, arhitecturală și istorică creează premise pentru dezvoltarea turismului ca ramură a economiei.

Actualmente, la capitolul turism, orașul Cimișlia întâmpină dificultăți la dezvoltarea infrastructurii turistice. În oraș nu sunt amenajate hoteluri sau pensiuni agroturistice, căile de acces spre unele destinații turistice sunt într-o stare deplorabilă, fapt care determină ca vizitele turiștilor să fie de scurtă durată.

Din punct de vedere al economiei turismul face parte din ramuri speciale ale economiei naționale, orientate spre atragerea grupurilor de turiști în republică cu interese diferite, ținând cont de asigurare cu servicii și activități necesare conform standardelor și exigențelor moderne. Totodată, turismul poate servi drept catalizator pentru dezvoltarea altor sectoare ale economiei naționale.

Activitatea economică în sfera turismului presupune valorificarea eficientă a patrimoniului turistic, mărirea intrărilor valutare în bugetul statului, cooperarea mijloacelor financiare ale obiectelor economice în sfera turismului sub aspectul dezvoltării și creării locurilor de muncă noi.

Zona turistică a orașului Cimișlia este o parte a teritoriului național, cu frontiere delimitate, în interiorul căreia sunt amplasate unul sau mai multe obiective turistice și prevede:

- reconstrucția, reparația, amenajarea obiectivelor turistice;
- crearea și exploatarea comercială a centrelor de confecționare și comercializare a articolelor de artizanat;
- construcția și exploatarea comercială a parcurilor;
- crearea și exploatarea comercială a birourilor de informare turistică;
- reconstrucția și modernizarea rețelelor de drumuri, în conformitate cu standardele europene.

În proiectul Planului urbanistic general al or. Cimișlia se preconizează restaurarea, reconstrucția și protecția monumentelor de arhitectură, istorie și cultură amplasate pe teritoriul orașului.

În scopul ameliorării aspectului arhitectural al orașului, este necesar de acordat o deosebită atenție acțiunilor de amenajare a teritoriilor adiacente.

În zona "Centru" a orașului cu landsaft pitoresc, în apropierea r. Cogîlnic se preconizează amenajarea zonei din jurul lacurilor cu construirea în perspectivă a bazei de odihnă de tip familial, cu golf-club, locuri de distracții pentru adulți și copii cu dezvoltarea zonei de parc.

În zona "Sud" se preconizează amplasarea complexului sportiv cu camping, pentru turiști și băștinași. De asemenea, se preconizează amenajarea parcurilor, construcția unui hotel, a obiectivelor comerciale și alimentare publică și obiecte prestări servicii pentru turiști.

Zonele "Centru" și "Sud" sunt unic legate între ele prin bulevard, care de asemenea necesită amenajare.

Deoarece teritoriul orașului este traversat de traseele turistice "Drumul vinului" proiectul PUG Cimișlia propune în zona "Centru" reconstrucția clădirii existente cu beciului vechi, amenajarea sălii de degustație și păstrare a vinului.

Proiectul preconizează sistematizarea rațională a zonei, zonarea funcțională a teritoriului, organizarea accesului transportului auto și a pietonilor în zona de agrement, sporirea nivelului de deservire a populației conform exigențelor în vigoare

Concomitent, în oraș este oportun de organizat întreprinderi mici de meșteșugărit popular pentru producerea articolelor de artizanat pentru turiști și ca urmare vor fi create locurile noi de muncă.

Principalele probleme legate de dezvoltarea turismului cu care se confruntă localitatea în ultimii 5 ani:

- Orașul Cimișlia nu a fost obiectul al careva studiu istoric, etnografic, etc.
- Nu sînt catalogate și valorificate obiectele, construcțiile, legendele, toponimicile, care pot fi puncte de atracție turistică.
- Lipsa locurilor de cazare (există doar 7 locuri de cazare)
- Lipsa infrastructurii turistice: hoteluri, popasuri s.a., restaurante, parcuri, parcuri de distracție, ștranduri, bazine, terenuri golf, tenis, hidroamuse amenajate, etc.

Concluzii

În scopul dezvoltării durabile a economiei orașului se preconizează un șir de măsuri privitor la restructurarea potențialului de producție, majorarea locurilor de muncă, dezvoltarea întreprinderilor micului business, obiectelor din sfera de deservire, utilizarea efectivă a teritoriilor productive existente.

Planului urbanistic general al orașului propune implementarea unui complex de măsuri reconstructive:

- de reconstrucție și modernizarea fabricii de vinuri;
- modernizarea utilajului tehnologic pentru industria alimentară și prelucrătoare;
- dezvoltarea continuă a industriei alimentare și prelucrătoare în baza materiei prime locale (prelucrarea primară a strugurilor, fructelor și legumelor, produselor lactate și a cărnii; etc.);
- modernizarea gospodăriei de depozitare, construcția frigiderelor și a obiectivelor de păstrare a fructelor și legumelor în zona industrială "Est";
- dotarea întreprinderilor de producere existente cu echipament și tehnologii moderne.

În zonei industrială "Est" se propune crearea unui parc industrial în baza tehnologiilor sciointensive în baza tehnologiilor moderne și utilizarea parțială a suprafeței industriale existente.

În rezultatul realizării măsurilor preconizate, economia orașului va obține un stimul suplimentar și va asigura sporirea gradului de ocupare a populației în perioada de calcul pînă la 65%.

4.7. Infrastructura

4.7.1 Rețeaua de transport

Infrastructura de transport a orașului Cimișlia include 70,8 km de drumuri publice (de importanță națională – 12 km, de importanță locală – 58,8 km).

Structura urbanistică a orașului Cimișlia reprezintă prin sine un sistem, în care pot fi evidențiate mai multe sectoare de sistematizare, de amplasarea cărora depinde asigurarea cu transport a orașului.

Factorii de bază care influențează asupra rețelei de drumuri și străzi sunt condițiile naturale și landșaftologice, elementele infrastructurii edilitare la care pot fi atribuite trasarea străzilor

magistrale existente precum și prezența principalelor obiecte din complexul energetic și de producere, acești factori au influențat la formarea rețelei de drumuri și străzi, care s-a format după principiul radial.

Raionul Centru stabilește legături de transport cu celelalte sectoare prin intermediul străzilor: Ștefan cel Mare, Nicolae Iorga, Decebal, Suveranității, Vasile Alecsandri, Gheorghe Coșbuc, Mihai Eminescu, Alexandru cel Bun, Cetatea Alba, ca urmare centrul orașului este tranzitat de fluxul de transport interurban și exterior, ceea ce contribuie la supraîncărcarea rețelei de drumuri și străzi, în deosebi a centrului orașului.

Străzile magistrale din sectorul centru prevăzute pentru stabilirea legăturii cu sectoarele de la periferia orașului nu corespund normativelor în vigoare și necesită reconstrucție cu aducerea parametrilor tehnici conform normativelor. Ca urmare str. Ștefan cel Mare fiind stradă principală a orașului generează cel mai intens flux al transportului și de pietoni. Într-o măsură mai mică aceeași situație se înregistrează și pe alte străzi.

Insuficiența parcarilor amenajate, "platforme pentru staționare" pentru staționarea transportului public, calitatea îmbrăcămintei rutiere, lipsa indicatoarelor de circulație contribuie la reducerea capacității de trecere a rețelei de drumuri și străzi precum și impurificarea aerului cu gaze.

Organizarea circulației și securitatea circulație pe magistralele orașului

- actualmente principalul element de dirijare a circulației rutiere în oraș este autodirijarea intersecțiilor.

Transportul urban de pasageri

În orașul Cimișlia traficul de pasageri este asigurat de maxi-taxi și pe măsura necesității de autobuse. Cinci rute fac legătură între sectoarele rezidențiale și cele de producere având direcția de la nord spre sud și de la vest spre est. Toate rutele trec prin centrul orașului.

Transportul periferic

Transportul periferic în orașul Cimișlia este reprezentat de un singur tip de transport – auto, care asigură principalele legăturile de transport și economice ale orașului cu suburbiile, localitățile rurale, orașele mari ale republicii, țărilor CSI și ale Europei de Vest.

Transportul auto

În or. Cimișlia funcționează gara auto, care asigură legăturile de transport internaționale, interurbane, republicane prin circa 170 rute zilnice.

Întreprinderi de deservire a transportului

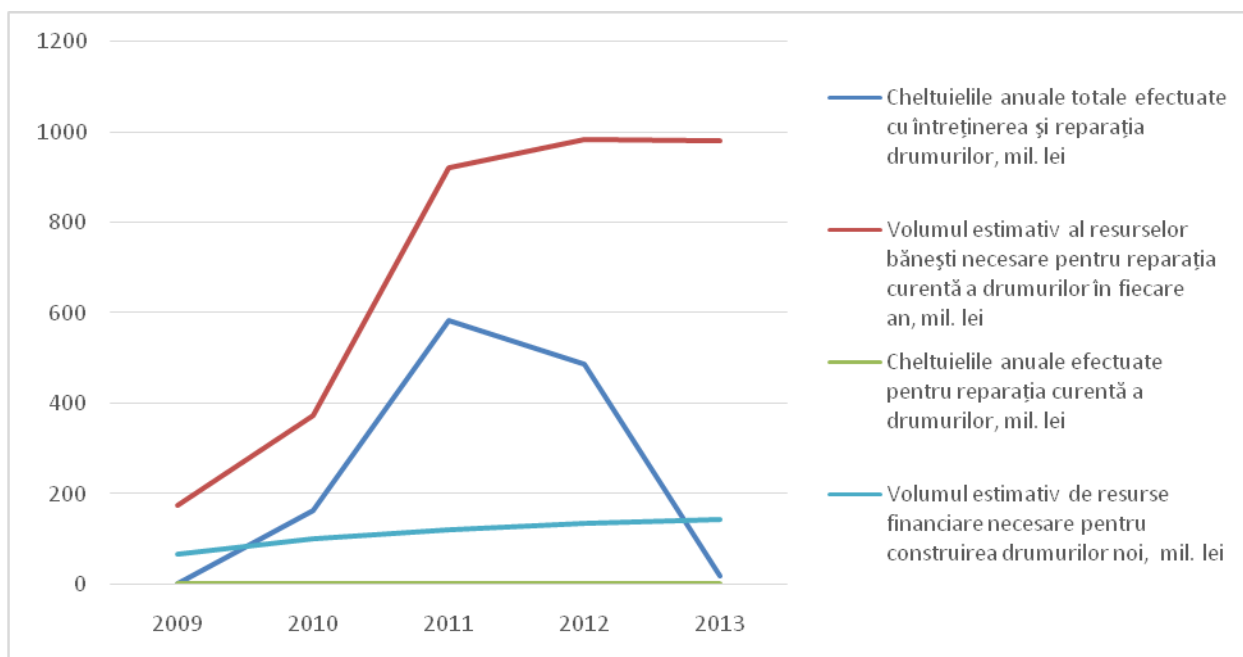
Actualmente în orașul Cimișlia sunt amplasate 5 stații de alimentare a autovehiculelor, din care 2 stații cu petrol și 3 stații mixte (petrol și gaz).

De asemenea în oraș activează 5 stații auto-service și testare. Amplasarea stațiilor auto-service este reflectată pe schemă.

În oraș funcționează 3 spălătorii auto.

Conform sondajului de opinie, doar 30% din populație s-au declarat satisfăcuți privind calitatea infrastructurii drumurilor și a iluminatului public.²

Trendul indicatorilor ce reflectă starea de lucruri privind întreținerea și dezvoltarea rețelei de drumuri în localitate:

Principalele probleme privind exploatarea și dezvoltarea rețelei de transport în ultimii 5 ani sunt:

- Insuficiența resurselor financiare.
- Lipsa proiectului de dezvoltare urbană a orașului.
- Lipsa întreprinderilor municipale specializate în întreținerea și reparația drumurilor din localitate.
- Dotare insuficientă a întreprinderii municipale existente
- Multe străzi din oraș au înclinare mai mare de 10 % și sunt supuse eroziunii prin spălare

4.7.2 Rețeaua de alimentare cu apă și canalizare

Alimentarea cu apă a orașului se realizează din sursele de apă subterană – sondele arteziene și fântâni de mină. Sursă principală reprezintă apele subterane ale orizontului sarmațian mediu și inferior. Rezervele evaluate de apă anterior constituiau 17 mii m³/zi. Capacitatea sumară a tuturor sondelor 708 mii m³/zi. Consumul mediu zilnic în oraș actualmente constituie 2,5 mii m³/zi. Calitatea apei în deosebi corespunde cerințelor normative STAS 2874-82.

În general orașul dispune de un sistem descentralizat de alimentare cu apă. Serviciul orașenesc "Apă Canal" exploatează priza centrală care este constituită din trei sonde (actualmente funcționează numai 1 sondă), precum și sondele Nr. 2 (Nr. 120), Nr. 4 (Nr. 819), Nr. 3 (pe teritoriul fostei ferma de lapte), Nr. 7 (Nr. 708), Nr. 5 (sonda SPP) și sonda Nr. 33 (în apropierea cimitirului).

² Evaluarea performanței activității APL a or. Cimișlia, Proiectul de susținere a autorităților locale din Moldova, USAID,

Întreprinderile și agenții economici dispun de sonde arteziene proprii: amplasate pe teritoriul acestor întreprinderi: fabrica de conserve – 2 sonde; spitalul orășenesc – 2 sonde, SA "Cimișlia" - 2 sonde; fabrica avicolă – 2 sonde; CMM – 1 sondă, "Teleradio" – 1 sondă, pe teritoriul fostei gospodării agricole – 6 sonde, azil pentru bătrâni – 1 sondă, SER – 1 sondă.

În conformitate cu cerințele în vigoare și normativele igienice privind protecția obiectivelor de alimentare cu apă potabilă împotriva poluării bacteriologice și chimice împrejurul complexului de construcții se organizează zonă de protecție sanitară din trei brâie:

- Primul brâu cu regim strict include teritoriile unde se află priza de apă.
- Al doilea și al treilea brâu (brâie delimitate) includ teritoriul, prevăzut pentru prevenirea poluării surselor de alimentare cu apă.

Toate sondele enumerate anterior, cu excepția sondei nr. 3, dispun de primul brâu al zonei de protecție sanitară îngrădit.

Fântânile de mine folosite pentru alimentarea cu apă a populației orașului sunt situate în deosebi în zona construită, zona de protecție sanitară lipsește.

Sistemul de canalizare din oraș este sub presiune și cu scurgere liberă în r. Cogâlnic. În oraș sunt canalizate toate obiectivele de producere și o parte din sectorul locativ.

Toate scurgerile din partea canalizată a orașului și întreprinderile de producere care sunt racordate la sistemul orășenesc de canalizare sunt recepționate la stația orășenească de pompare a apelor uzate și transportate la stația de epurare orășenească, care este amplasată la distanță 8 km de oraș în partea de sud – est. Suprafața stației de epurare constituie 6 ha, inclusiv 0,71 ha ocupă platformele pentru nămol și 1,7 ha iazurile biologice.

Instalațiile de epurare mecanică și biologică completă precum și de epurare finală după epurarea biologică, la stație sunt folosite 3 iazuri biologice de tip cascăd, cu suprafața 50 m x 50m fiecare. Dezinfectarea se efectuează prin clorarea apelor reziduale cu clor lichid, după reconstrucția stației de epurare realizată cu ajutorul donatorilor cehi apele reziduale se epurează microbiologic cu asigurarea aerării excisive.

Debitul de apă epurat este evacuat în r. Cogâlnic prin conducta de descărcare.

Productivitatea calculată a stație de pompare este de 6,5 mii m³/zi, practic nu funcționează. Pentru uscarea surplusului de nămol au fost construite 5 platforme cu sol de fundație artificială cu suprafața 68x20m fiecare, cu dren și 3 platforme din sol pentru nisipuri cu suprafața 15x15m fiecare. Actualmente platformele pentru nămol sunt acoperite cu apele meteoritice și stuf, sistemul de drenare nu funcționează.

În general rețeaua de canalizare în oraș se caracterizează prin uzură sporită, ca urmare sunt situații de avarie atât pe rețea cât și pe rețeaua magistrală.

Din volumul total al scurgerilor în sistemul centralizat de canalizare predomină în deosebi scurgerile menajere de la sectorul locativ canalizat. Scurgerile recepționate la stația de epurare sunt neregulate, concentrația scurgerilor este sporită, ceea ce influențează negativ calitatea epurării. Calitatea debitului epurat este nesatisfăcătoare, în deosebi în anotimpul de iarnă.

Cea mai mare parte a populației locuiește în case fără acces la servicii de canalizare, și case locative individuale amplasate pe teritoriul zonei de protecție sanitară a r. Cogâlnic care folosesc latrine și haznale.

De asemenea, în nemijlocita apropiere de malul râului sunt situate sectoare cu loturi de lângă casă.

Principalele probleme privind exploatarea și întreținerea rețelelor de apă și canalizare:

- Rețelele de apă și canalizare învechite
- Lipsa sistemului de canalizare și apă în unele regiuni ale orașului
- Darea în concesiune a unei porțiuni de apă și canalizare
- Lipsa automatizării circuitului ape potabile și apelor reziduale
- Consum excesiv de energie electrică la stațiile de pompare a apei potabile și a apelor reziduale

4.7.3 Rețele energetice, eficiența consumului de energie, utilizarea energiei regenerabile

Rețele de distribuție a energiei electrice

Dinamica indicatorilor privind utilizarea energiei electrice de către sectorul public din localitate relevă faptul că este utilizarea minimă a surselor de energie electrică regenerabilă în localitate. De asemenea nu sunt utilizate becurile LED la instituțiile publice și la iluminatul stradal.

Principalele probleme privind consumul de energie electrică de către sectorul public din localitate în ultimii 5 ani sunt:

- Utilizate insuficientă a tehnologiilor noi în sistemul energetic
- Sistemele de alimentare cu energie electrică sunt învechite
- Lipsa tehnologiilor de utilizare a energiei alternative regenerabile

În prezent se fortifică activitățile pentru:

- Încurajare consumatorilor pentru achiziționarea de articole electrice și electrocasnice cu eficiență energetică crescută;
- Stimularea investițiilor în îmbunătățirea eficienței energetice pe întregul lanț resurse-productie-transport-distributie-consum.

4.7.4 Managementul deșeurilor

Salubritatea teritoriului și evacuarea gunoierului în or. Cimișlia se efectuează de către ÎM DPGCL Cimișlia la gunoiștea orașenească din str. I. Iorga, amplasată în apropiere de automagistrala spre Basarabasca.

Suprafața totală a gunoiștii constituie 2,75 ha, este exploatată din 1970. Teritoriul gunoiștii nu este îngrădit, de asemenea lipsește drenajul, îndiguirea suprafeței este efectuată la cota 4,5m. Actualmente gunoiștea este supraîncărcată și nu corespunde normativelor sanitare în vigoare, distanța între zona locuibilă este mai puțin de 400m, norma fiind 500m.

Serviciul municipal de evacuare a gunoierului activează în bază de contract.

Populația și agenții economici care beneficiază de serviciile autosalubritate (%):

– agenții economici – 90%;

- populația din clădirile multietajate – 100%;
- populația din sectorul privat – la moment circa 98%

Pe teritoriul orașului sunt amenajate 66 platforme autorizate cu containere pentru colectarea deșeurilor, din care 7 platforme sunt îngrădite cu cărămidă, 4 – cu ardezie, numărul total al containerelor – 140 buc.

În sectorul privat evacuarea gunoiului se efectuează 1 dată pe săptămână în baza taxei de salubritate în mărime de 8 lei pentru o persoană pe lună care se aplică de la 01.07.2013 . De regulă salubritatea străzilor urbei se efectuează manual. Deșeurile forestiere apărute în rezultatul lucrărilor de salubritate forestieră sunt evaluate și sunt repartizate persoanelor vulnerabile sau servesc ca plată pentru serviciul de tăiere/defrișare a arborilor uscați sau care prezintă pericol. Curățarea străzilor de stratul superior de gheață și dezechetarea lor, împrăștierea materialului antiderapant se efectuează din contul mijloacelor bugetare.

Problema câinilor vagabonzi în oraș nu este soluționată, pentru înhumarea astfel de animale anterior se folosea groapa Bekkari, amplasată pe teritoriul gunoiștei existente. Actualmente groapa Bekkari nu funcționează.

4.8. Mediul ambiant și situația ecologică

4.8.1 Factorii calității mediului – apele, solurile, aerul

Principalele surse de poluare a obiectivelor acvatice ale orașului sunt apele reziduale insuficient purificate, evacuate de la stația de epurare orășenească, debitul de la sectorul locativ individual, precum și debitul de suprafață.

Debitul de suprafață evacuat pe terenurile agricole contribuie la sporirea mineralizării și creșterea numărului total de substanțe organice în obiectivele acvatice.

Asupra stării sanitare a resurselor acvatice ale orașului (apele de suprafață și subterane) influențează negativ de asemenea, latrinele și gunoiștile de pe teritoriul sectorului locativ individual.

În or. Cimișlia aerului atmosferic este poluat în deosebi de transportul auto, complexul termoenergetic, industrie.

Complexul termoenergetic este format din cazangeriile formațiunilor industriale, și cazangeriile sectorului locativ.

Din formațiunile de producere impact sporit asupra poluării aerului atmosferic se înregistrează la întreprinderile din industria materialelor de construcții și cele de transport.

Asupra stării sanitare a solului urban influențează de asemenea și volumul deșeurilor de producere și menajere acumulate, structura și caracterul localizării.

4.8.2 Designul hidrologic

În limitele teritoriului orașului sectoarele de luncă se caracterizează prin prezența apelor freatice aproape de suprafața terestră (0,5-2,8m). Rocile orizontului acvifer sunt reprezentate prin argile nisipoase și nisipuri cu incluziuni de prundiș de origine aluvială.

În partea din aval a pantei cumpenei apelor apele freatice debușează la adâncimea 3,0m.

În partea de mijloc a pantei aceste zăcăminte se află la adâncimea 6,9-14,5m, în partea superioară a pantei în rezultatul forării până la adâncimea 17,0m aceste zăcăminte nu au fost descoperite.

Rocile stratului acvifer în partea inferioară și de mijloc al pantei sunt reprezentate de argile nisipoase cu vârstă cuaternară și argile ale neogenului.

4.9. Guvernarea locală/Indicatori de performanță

4.9.1 Securitatea locuitorilor

Date statistice privind numărul de crime înregistrate pe teritoriul orașului Cimișlia

Denumirea indicatorilor	2009	2010	2011	2012	2013
Pe teritoriul orașului	100	106	140	120	164
Pe teritoriul raionului	258	286	316	311	381
Inclusiv crime cu caracter economic	7	2	0	1	1

4.9.2 Serviciile administrative

Orașul Cimișlia este centrul administrativ raional, în care activează autorități administrative de nivelul I și nivelul II – consiliul orașenesc, primarul, consiliul raional, președintele raionului, organizații, întreprinderi, asociații, etc. Lista autorităților administrației publice locale și organizațiilor de stat, raionale și urbane sunt prezentate în tabel.

Date statistice privind numărul de persoane care au beneficiat de următoarele servicii prestate de APL:

Denumirea indicatorilor	2011	2012	2013
Certificate de stare civilă	149	120	79
Indemnizației unice la nașterea copilului	30	35	28
Certificate de urbanism	100	117	102
autorizații de construcții	120	90	137
Autorizații de funcționare a unităților comerciale	191	154	108
Certificate de proprietate	1152	1300	1478

V. STRATEGIA LOCALĂ DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ INTEGRATĂ
ANALIZA SWOT A ORAȘULUI CIMIȘLIA

Puncte tari	Puncte slabe
+ Ponderea înalta a tinertilor în angajații APL	– Baza impozabilă mică
+ Poziție geografică favorabilă	– Informarea redusă a populației
+ Rețea de aprovizionare cu apă potabilă funcțională	– Iluminarea stradala parțială
+ Sistem de colectare a deșeurilor prin mecanismul taxelor locale funcțional	– Lipsa centrului de informare a cetățenilor
+ Existența Planului Urbanistic General al orașului	– Patrimoniu public neinregistrat
+ Existența unei rezerve funciare considerabile în UAT	– Rețele edilitare inechite
+ Oficiul ADR Sud amplasat la Cimișlia	– Drumuri proaste, lipsa indicatorilor rutieri
+ Transport public spre toată țara	– Insuficienta spatiilor verzi amenajate
+ Reintoarcerea migranților in oraș	– Insuficienta resurselor umane
+ Asistența socială dezvoltata, inclusiv cea de la domiciliu	– Șomajul
+ Asociații obștești active	– Lipsa spatiilor de agreement
+ Rețea de transport public funcțională	– Salarii mici
+ Numărul suficient al instituțiilor de învățământ	– Baza tehnico-materială în instituțiile de învățământ învechită
+ Funcționarea buna a școlii de arte	– Insuficiența resurselor financiare
+ Biblioteca orășanească cu local specializat	– Migrația populației
+ Activități extrașcolare organizate la nivel performant	– Ineficiența politicilor în domeniul educațional și cultură
+ Cadre didactice calificate	– Fondul de carte învechit
+ Parteneriat eficient între instituțiile educaționale din oraș	– Lipsa unui complex sportiv
+ Participarea cu succes la Festivalurile Republicane	– Insuficiența locurilor de agreement
	– Insuficiența terenurilor de joacă
	– Lipsa cinematografului, scenei de vară
	– Lipsa spațiilor locative pentru tinerii specialiști
	– Nu este organizată reciclarea deșeurilor

<ul style="list-style-type: none"> + Sunt amenajate spațiile de colectare a deșeurilor + Funcționarea Stației de epurare biologică + Activitatea eficientă a Întreprinderii Municipale “Servicii publice Cimișlia” (52 platforme, selectare separată a deșeurilor) + Aprovizionarea calitativă cu apă potabilă a cetățenilor + 8 cazangerii ale orașului funcționează pe biomasă protejând astfel aerul din atmosferă + Existența studiului de fezabilitate a gunoiștilor + Amplasarea geografică favorabilă a orașului + Existența agenților economici puternici + Experiența exportului de produse peste hotare + Cele mai bune sonde cu apă potabilă + Piața alimentară locală dezvoltată + Relații internaționale bine dezvoltate + Experiența implementării proiectelor transfrontaliere + Infrastructura social-economică a orașului este în continuă dezvoltare + Funcționarea bună a TV și Radio locale 	<ul style="list-style-type: none"> menajere – Insuficiența fișiiilor forestiere – Calitatea proastă a apelor din bazinele acvatice – Izolarea termică slabă a blocurilor locative – Numărul mare a gunoiștilor neautorizate – Nivelul redus de educație ecologică a populației orașului – Strarea deplorabilă a parcurilor, poluarea râulețelor de pe teritoriul localității – Neamenajarea locurilor de odihnă în zonele acvatice – Pasivitatea locuitorilor în activitățile de salubritate a localității – Neatractivitatea orașului – Sector agrar slab dezvoltat – Insuficiența investitorilor străini – Sectorul zootehnic slab dezvoltat – Sectorul industrial slab dezvoltat – Utilizarea insuficientă a surselor alternative de energie – Insuficiența tehnicii pentru salubritatea localității – Lipsa sistemelor de irigare în agricultură – Povara fiscală prea dură – Parteneriate slab dezvoltate între business și instituțiile de învățământ – Insuficiența cadrelor calificate în agricultură și economie
--	---

Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> • Accesarea fondurilor europene • Colaborarea cu tarile vecine/UE • Intenția APC de a susține financiar construirea parcului industrial Cimișlia, pieței agroalimentare regionale • Crearea de către APL II a incubatorului de afaceri • Creșterea intravilanului • Implementarea strategiei regionale a menegmentului deșeurilor menagere solide în ADR Sud • Atragerea investițiilor pentru Constructia Pietei Agroalimentare • Drumul vinului • Existența Hipodromului în teritoriu • Personalități remarcabile în Republică (originari din Cimișlia) • Amplasarea geografică favorabilă a orașului • Zone neexploarate în sectoarele săpăturilor arheologice • Cooperarea cu Fondul Internațional și Național de Mediu • Programele de Cooperare Transfrontalieră • Semnarea Acordului de asociere cu UE și oferirea facilităților la export • Implementarea Legii de descentralizare a APL • Programele de finanțare a businessului lansate de Guvernul RM • Utilizarea resuserlor de energie alternativă 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Politizarea excesiva a APL ✓ Clima secetoasa ✓ Migrația populației si sporul natural negativ ✓ Necolectarea taxelor locale ✓ Legislatie imperfectă ✓ Situația geo-politică incertă ✓ Indiferența populației ✓ Falimentarea întreprinderilor mixte ✓ 2015 – anul alegerilor locale (inconsecvența aleșilor locali) ✓ Tendința de îmbrânire a populației ✓ Lipsa ofertelor de muncă pentru grupurile vulnerabile ✓ Scăderea nivelului educației tinerei generații ✓ Situația politică instabilă ✓ Stoparea diferitor Programe de Granturi ✓ Spor natural negativ ✓ Indiferența populației ✓ Insuficiența resurselor financiare ✓ Încălzirea Globală a vremii

Obstacolele ce pot împiedica implementarea Strategiei oraşului Cimişlia:

- Cumătrismul
- Birocraţia organelor de conducere
- Insuficienţa Regulamentelor locale emise de APL
- Corupţia în societate
- Deficitul specialiştilor calificaţi
- Instabilitatea economică
- Insuficienţa pieţei de desfacere
- Imperfecţiunea sistemului juridic
- Imperfecţiunea Legislaţiei
- Sistem ineficient de repartizare a banilor publici
- Insuficienţa resurselor financiare
- Susţinerea insuficientă din exteriorul ţării
- Climat investiţional imperfect
- Instabilitatea politică
- Calitatea nesatisfăcătoare a elitei politice din oraş
- Politizarea excesivă a organelor de conducere
- Iniţiativa scăzută din partea populaţiei
- Insuficienţa solidarităţii societăţii
- Insuficienţa ONG funcţionale
- Pasivitatea tinerilor/populaţiei
- Nivelul de cultură generală scăzut al cetăţenilor
- Mentalitatea învechită a populaţiei
- Exodul masiv al populaţiei apte de muncă
- Emigrarea cetăţenilor
- Insuficienţa tehnicii şi utilajelor special pentru serviciile publice
- Conflictele interstatale
- Incoerenţa în activitatea autorităţilor administraţiei publice centrale şi locale
- Diviziunea populaţiei după criteriu de vector de dezvoltare a statului: pro-european , pro-rus

- Politizarea excesivă a relațiilor interumane
- Scăderea prestigiului persoanelor cu studii universitare
- Insuficiența informației oferite populației despre activitatea autorităților publice locale
- Economie prioritar tenebră
- Bază fiscală slabă
- Politică fiscală aplicată discriminatoriu după criteriul cele mic plătește mai mult decât cel mare cu sistem restricționat, care nu asigură conformitatea sancțiunii gravității contravenției

5.1. Cadrul General al Strategiei

Strategia locală de dezvoltare socio-economică integrată a orașului Cimișlia are la bază analiza diagnostic a situației social-economice a comunității care a pus în evidență atât necesitățile, cât și potențialul de dezvoltare a localității. Strategia este elaborată într-un context unic cu alte strategii și programe de dezvoltare de nivel raional, regional și național care actualmente sunt în proces de implementare.

5.2. Definierea viziunii și misiunii

VIZIUNEA ORAȘULUI CIMIȘLIA

Cimișlia este un oraș de succes din stepa Bugeacului, care are o comunitate consolidată, cu trăsături deosebite, bine acomodată la condițiile climatice, populație activă, care valorifică eficient poziția geografică, resursele naturale și umane. Orașul este un Pol de creștere și locomotivă economică, financiară a RDS, un factor de stabilitate socio-politică. Totodată are și potențial economic mare, agricultură eficientă bazată pe tehnologii modern.

Cimișlia în următorul deceniu constituie crearea și dezvoltarea unei economii competitive în plan național și internațional.

MISIUNEA APL CIMIȘLIA

Dezvoltarea dinamică a infrastructurii orașului, stimularea agenților economici și facilitarea investițiilor atât străine, cât și celor locale, dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale pentru generațiile viitoare, prin implicarea în procesele decizionale a cetățenilor.

5.3. Principii și valori

Valori

- Transparență
- Democrație

- Bunăstare
- Competență
- Profesionalism
- Legalitate
- Totodată au fost stabilite și alte valori, cum ar fi: libertate, patriotism, adevăr, eficiență, curățenie-ordine.

Principiile de dezvoltare strategică:

- (i) *Egalitatea în drepturi* – fiecare cetățean are drepturi egale la accesarea oportunităților și informației de ordin public, dezvoltarea personală, studiile, angajarea în câmpul muncii conform calificării, libertatea de a adapta propriile alegeri, de a-și exprima propriile opinii, dreptul de a accesa variate servicii inclusiv cele de sănătate, etc.
- (ii) *Nediscriminarea și egalitatea de șanse* – tratamentul egal și nediscriminatoriu a populației în baza criteriului de rasă, etnie, sex, gender, opinie, dizabilitate, origine socială, apartenență religioasă și alte criterii similare.
- (iii) *Participarea* – implicarea coordonată a cetățenilor, mediului de afaceri, autorităților publice și societatea civilă în procesul decizional de soluționare a problemelor din comunitate.
- (iv) *Autonomia structurilor publice* – structurile publice sunt autonome în procesele decizionale și practicile dezvoltate.
- (v) *Cooperarea inter-sectorială* – sprijinirea și dezvoltarea activităților reprezintă acțiuni inter-sectoriale, respectiv sunt implicate toate instituțiile de stat, sectorul de afaceri și societatea civilă care au obiective similare pe segmentul dezvoltării comunitare.
- (vi) *Parteneriatul* – colaborare și acțiuni de coordonare între APL, alte instituții de stat, mediul de afaceri și societatea civilă prin stabilirea de parteneriate constructive și efective.
- (vii) *Imparțialitatea* – toți actorii implicați în implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei sunt tratați în mod egal și imparțial.
- (viii) *Transparența* – instituțiile implementatoare ale Strategiei au un grad sporit de deschidere față de beneficiari și publicul larg, furnizând informații privind procesul de luare a deciziilor, de implementare și rezultatele acestora.

VI. Obiectivele strategice de dezvoltare a orașului

Analiza cadrului strategic

Analiza cadrului strategic are drept scop identificarea priorităților stabilite la nivel național, regional, raional și sectorial și corelarea acțiunilor elaborate la nivel local cu aceste priorități, astfel, ca strategia de dezvoltare socio-economică a localității să se realizeze într-un cadru strategic unic. Aceasta își propune, de asemenea, să identifice influența pe care strategiile respective o au asupra orașului Cimișlia, precum și importanța pe care aceste strategii o au în cadrul procesului de elaborare a planului de dezvoltare a orașului.

DS 1. Dezvoltarea economică a orașului și dezvoltarea culturii antreprenoriale a populației

Obiectivul specific 1.1. Dezvoltarea turismului rural prin crearea și dezvoltarea infrastructurii în acest sector

În planificarea și realizarea activităților ce țin de dezvoltarea turismului local se va face referință la Strategia de dezvoltare durabilă a turismului în Republica Moldova în anii 2003-2015, Strategia de Dezvoltare Regională a RDS pentru 2010-2016, Planul Urbanistic General al orașului Cimișlia.

În Strategia RDS conform priorității 3 - Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice, a Măsurilor 3.3: Crearea, modernizarea și reabilitarea infrastructurii turistice și culturale și Măsura 3.4: Promovarea RDS ca destinație turistică și suport pentru stabilirea parteneriatelor în sectorul turistic se menționează că ”intervențiile trebuie să fie concentrate asupra obiectivelor ce au potențial turistic înalt.
[http://www.adrsud.md/public/files/publication/Strategia de Dezvoltare Regional Sud revizuit.pdf](http://www.adrsud.md/public/files/publication/Strategia_de_Dezvoltare_Regional_Sud_revizuit.pdf)

Printre priorități se menționează:

- Elaborarea de studii și analize de marketing;
- Crearea și facilitarea de parteneriate între întreprinzătorii din turism (furnizorii de servicii turistice) și instituțiile publice;
- Crearea de parteneriate interne, precum și cu agențiile de turism străine și instituțiile similare;
- Crearea, distribuția și comercializarea de produse turistice de valoare adăugată mai mare ("pachete" de servicii, etc);
- Formare și educație în furnizarea de servicii de turism și management

Obiectivul specific 1.2. Utilizarea surselor alternative de energie

Planul de acțiuni pentru sporirea eficienței energetice a dotărilor, preponderent din sectorul public, va fi axat pe prevederile Strategiei Regionale de Dezvoltare a RDS, 2010-2016, Măsura 1.4. Sporirea eficienței energetice a clădirilor publice.

Conform acestei strategii intervențiile aferente acestei măsuri vor reduce costurile de întreținere și vor spori confortul beneficiarilor, asigurând creșterea randamentului consumului de energie prin diverse metode sau instalarea colectoarelor solare pentru asigurarea cu apă caldă.

În aceeași strategie, Măsura 2.6. Promovarea eficienței energetice în sectorul de afaceri se menționează, că sectorul de afaceri se caracterizează printr-un consum sporit de energie și ca rezultat, costurile de producție sunt mai ridicate, ceea ce afectează negativ competitivitatea agenților economici locali. Intervențiile în cadrul acestei măsuri vor include:

- studii cu privire la aplicarea măsurilor de eficiență energetică în sectorul de afaceri;
- campanii de conștientizare pentru agenți economici pe tema eficienței energetice;
- training-uri, instruirii, consultări pentru agenți economici cu privire la eficiență energetică.

Tot în același context, este important să ținem cont și de Măsura 3.5 Promovarea utilizării resurselor de energie regenerabilă, care include înființarea unităților de producere a energiei în baza biomasei, utilizarea energiei solare și eoliene, instalații cu ciclu închis de utilizare a apelor etc. Măsura are ca scop promovarea utilizării resurselor de energie regenerabilă, contribuind la dezvoltarea afacerilor și ameliorarea stării mediului natural.

Această măsură poate fi implementată prin următoarele intervenții:

- Organizarea evenimentelor de informare și sporire a conștientizării publice privind beneficiile utilizării resurselor de energie renovabilă;
- Promovarea “tehnologiilor prietenoase mediului” prin intermediul sectorului educațional și privat;
- Diseminarea și promovarea experienței de utilizare a energiei regenerabile (solară, eoliană, biomasă).

Implementarea proiectelor pentru realizarea priorității 3 va fi monitorizată în baza următorilor indicatori de performanță:

http://www.adrsud.md/public/files/publication/Strategia_de_Dezvoltare_Regional_Sud_revizuit.pdf

Obiectivul specific 1.3. Relansarea agriculturii prin tehnologizare, irigare, asociere a producătorilor, atragerea investițiilor, dezvoltarea industriei agroalimentare bazată pe materie primă locală.

Realizarea obiectivului va lua în considerare prevederile Strategiei Naționale de Dezvoltare a Republicii Moldova 2012-2020, Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională care prevăd următoarele obiective pe termen mediu ale politicii de dezvoltare regională:

- a) participarea echilibrată a tuturor regiunilor la dezvoltarea social-economică a țării;
- b) accelerarea dezvoltării orașelor mici în calitate de „poli de creștere” a regiunilor;
- c) dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în agricultură;
- d) dezvoltarea și modernizarea infrastructurii regionale și promovarea parteneriatului public-privat;
- e) prevenirea poluării mediului înconjurător și utilizarea eficientă a resurselor naturale în vederea creșterii calității vieții.

Obiectivul specific 1.4. Încurajare dezvoltării businessului mic și mijlociu și culturii antreprenoriale

În realizarea acestui obiectiv urmează să se țină cont de oportunitățile oferite prin Strategia națională privind politicile de ocupare a forței de muncă pe anii 2007-2015; Strategia de dezvoltare a Regiunii de Dezvoltare Sud (2010-2016) în cadrul Măsurii 2.5. Dezvoltarea capacităților de antreprenoriat și susținerea în inițierea afacerilor; Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020; Programul de susținere și dezvoltare a sectorului IMM-urilor pentru promovarea eforturilor privind ajustările economice structural; Programul național de atragere a remitențelor în economie "PARE 1+1"; Programul „Gestiunea eficientă a afacerii”; PNAET; Fondul special de garantare a creditelor (FGC), etc.

Priorități de bază conform documentelor strategice:

- stimularea antreprenorialului prin organizarea training-urilor, consultațiilor și oferirea asistenței în domeniile precum aspecte legale relevante pentru inițierea afacerilor, contabilitate, marketing, accesarea creditelor, elaborarea business planurilor etc. http://www.adrsud.md/public/files/publication/Strategia_de_Dezvoltare_Regional_Sud_rvizuit.pdf
- Susținerea și antrenarea tinerilor în programe/activități de antreprenoriat.
- Preluarea din experiența de succes a altor localități din republică.
- Susținere a persoanelor implicate în procese migratorii.
- Inaugurarea mecanismelor de supraveghere și reglare a proceselor de migrație circulară (birouri de relații cu migranții, etc.).

DS 2. Dezvoltarea socio-culturală a orașului Cimișlia

Obiectivul specific 2.1. Consolidarea societății (ridicarea spiritului patriotismului și a valorilor naționale)

La realizarea obiectivului în cauză vor fi luate în considerare prevederile strategiilor regionale și naționale în domeniu, în special, Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”, Strategia Sectorială de Dezvoltare pentru anii 2014-2020 „Educația 2020”, Strategia de Dezvoltare a culturii „Cultura 2020”, care reprezintă o viziune coerentă de consolidare a societății, dezvoltare a sectorului cultural al țării.

Obiectivul specific 2.2. Ridicarea nivelului de trai a populației

Obiectivul va lua în considerare prevederile Strategiei de Dezvoltare socio-economică a raionului Cimișlia, care are ca obiective principale dezvoltarea infrastructurii de bază și asigurarea accesului populației și consumatorilor industriali la această infrastructură, dezvoltarea resurselor umane și sporirea oportunităților de angajare, dezvoltarea unei economii diversificate, protecția mediului și îmbunătățirea calității vieții, precum și regenerarea terenurilor și resurselor de apă contaminate.

De asemenea, drept repere vor servi și prevederile Strategiei de dezvoltare regională a RDS 2010 – 2016 în domeniul dezvoltării infrastructurii fizice locale, care are ca priorități:

- Eficientizarea sistemului de planificare teritorială.
- Modernizarea și dezvoltarea traseelor de acces, infrastructurii rutiere și conexiunilor internaționale.

- Reabilitarea și construcția rețelelor de apă și canalizare și stațiilor de tratare a apei.
- Creșterea eficienței energetice în clădirile și facilitățile publice.
- Dezvoltarea infrastructurii industriale și logistice de scală largă în regiune.
- Îmbunătățirea infrastructurii educaționale și de învățământ profesional tehnic în regiune și primăriile sale.

Obiectivul specific 2.3 Dezvoltarea și diversificarea activităților socio-culturale

Obiectivul specific 2.4 Perfecționarea serviciilor sociale prestate în comunitate

În realizarea acestor deziderate se va ține cont de prevederile Strategiei Regionale de Dezvoltare a RSD.

Prin Prioritatea 1. Reabilitarea infrastructurii fizice, Măsura 1.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare strategia regională a RDS stabilește scopul final și anume - Îmbunătățirea accesului la sistemele de Aprovizionare cu Apă și Canalizare AAC nu numai vor spori calitatea vieții locuitorilor din RDS, dar, de asemenea este o condiție pentru productivitate și competitivitate mai înaltă, mai ales în agricultură. Intervențiile în acest sector trebuie, de asemenea să fie în acord cu Strategia privind aprovizionarea cu apă și servicii de canalizare a localităților din Republica Moldova, care prevede:

- utilizarea surselor de apă de suprafață
 - promovarea principiilor economiei de piață în serviciile de aprovizionare cu apă și canalizare,
 - extinderea sistemelor centralizate de aprovizionare cu apă și canalizare și creșterea gradului de acces al populației la aceste servicii.
- http://www.adrsud.md/public/files/publication/Strategia_de_Dezvoltare_Regional_Sud_revizuit.pdf

DS 3. Sporirea capacităților APL și dezvoltarea infrastructurii locale

Obiectivul specific 3.1. Dezvoltarea parteneriatelor durabile de nivel local și regional

În realizarea acestor obiective strategice principalele documente de referință va fi Strategia de Dezvoltare Regională Sud.

Obiectivul specific 3.2. Modernizarea și diversificarea serviciilor publice

În vederea realizării acestui obiectiv vor fi luate în considerare preponderent Strategia Națională de descentralizare pentru anii 2012–2015, Strategia de Dezvoltare Regională, precum și Carta Europeană care garantează dreptul autorităților publice locale de a dispune de capacitate efectivă pentru a rezolva și a administra, în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populației, o parte importantă din treburile publice. Acest drept este prevăzut și în Constituția Republicii Moldova, în Legea nr. 435-XVI din 28 decembrie 2006 privind descentralizarea administrativă și în Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, care stabilesc că autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie

decizională, organizațională, de gestiune financiară, că ele au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.

Pentru sporirea gradului de asigurare a transparenței se va ține cont de Strategia Națională de descentralizare, Legea privind transparența în procesul de luare a deciziilor și Regulamentul cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor, aprobat prin HG Nr. 96 din 16.02.2010.

Prioritățile de bază conform acestor documente strategice sunt:

- Îmbunătățirea sistemului de alegeri la nivelul APL, astfel încât să crească semnificativ reprezentativitatea, responsabilitatea și competența aleșilor locali.
- Clarificarea regimului controlului administrativ de legalitate, de coordonare a serviciilor desconcentrate în teritoriu, cu respectarea strictă a autonomiei locale.
- Extinderea participării publice în procesul decizional la nivel local, inclusiv prin prisma echilibrului de gen, și generalizarea metodelor de consultare universală în vederea consolidării democratice.

Obiectivul specific 3.3. Dezvoltarea infrastructurii sociale și socio-economice a orașului

Drept repere vor servi și prevederile Strategiei de dezvoltare regională a RDS 2010 – 2016 în domeniul dezvoltării infrastructurii fizice locale, care are ca priorități:

- Eficientizarea sistemului de planificare teritorială.
- Modernizarea și dezvoltarea traseelor de acces, infrastructurii rutiere și conexiunilor internaționale.
- Reabilitarea și construcția rețelelor de apă și canalizare și stațiilor de tratare a apei.
- Creșterea eficienței energetice în clădirile și facilitățile publice.
- Dezvoltarea infrastructurii industriale și logistice de scală largă în regiune.
- Îmbunătățirea infrastructurii educaționale și de învățământ profesional tehnic în regiune și primăriile sale.

DS 4. Protecția mediului ambiant

Obiectivul specific 4.1. Extinderea și menținerea spațiilor verzi din comunitate

Tratatul de la Maastricht evidențiază protecția mediului ca o prioritate cheie pentru Uniunea Europeană. Politica Uniunii Europene de protecție a mediului se concentrează pe următoarele aspecte:

- a) protecția și îmbunătățirea calității mediului;
- b) utilizarea rațională și durabilă a resurselor naturale;
- c) protecția sănătății populației;
- d) integrarea protecției mediului în politicile sectoriale cu impact asupra mediului: agricultura, energia, industria, transporturile, protecția consumatorilor.

Reieșind din vectorul politic al Republicii Moldova orientat spre integrare europeană, aceasta trebuie să includă printre prioritățile sale alinierea la standardele Uniunii Europene de protecție a mediului.

Obiectivul specific 4.2. Colectarea și depozitarea eficientă a deșeurilor

Realizarea obiectivului va avea la bază și prevederile incluse în Strategia Națională de Mediu pentru perioada 2013-2023, precum și Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor în Republica Moldova (SNGD).

Obiectivul specific 4.2. Efectuarea măsurilor de protecție a solului, apelor și aerului

APL a identificat următoarele priorități privind intensificarea dezvoltării economice din localitate în următorii 5-7 ani:

- Construirea parcului industrial Cimișlia.
- Construirea pieței agroalimentare regionale.
- Restabilirea zonei umede „Iazul lui Iepure” – irigare, piscicultură, turism agrement.
- Construirea muzeului din orașul Cimișlia și restabilirea zonei istorice a Cimișliei.
- Alocarea gratuită a terenurilor pentru construcția caselor particulare.
- Deschiderea incubatorului de afaceri din Cimișlia.
- Atragerea investițiilor în economia orașului Cimișlia cu diversificarea sortimentului produselor finite și diversificarea spectrului serviciilor prestate.
- Construirea a drumurilor de centură pentru ameliorarea traficului auto din oraș.

VII. Planul de acțiuni privind realizarea Strategiei locale de dezvoltare socio-economică integrată.

Planul de acțiuni 2015 – 2017

Direcția strategică 1: Dezvoltarea economică a orașului și dezvoltarea culturii antreprenoriale						
Obiectivul specific	Acțiunea	Perioada de implementare	Costuri (Lei)	Responsabili	Parteneri /Surse de finantare	Indicatori
1.1. <i>Dezvoltarea turismului rural</i>	1.1.1. Elaborarea Ghidului turistic al or. Cimișlia	2015	30000	APL	Apl, Consiliul Raional	Nr. beneficiarilor
	1.1.2. Elaborarea unei liste a locurilor de importanță turistică și efectuarea unui studiu de fezabilitate privind transformarea acestora în obiecte turistice	2015	15000	APL	Apl, Consiliul Raional	Nr. beneficiarilor
	1.1.3. Stimularea înființării pensiunilor agro-turistice	2015 - 2016	0	APL	APL,	Nr. pensiunilor create
	1.1.4. Studiarea zonei istorice a orașului	2016	50000	APL	Apl, Consiliul Raional	Nr. Locurilor cercetate
	1.1.5. Finalizarea construcției muzeului istoric al orașului	2015	50000	APL	Apl, Consiliul Raional	Nr. vizitatorilor
	1.1.6. Construcția „Centrului Vinului”	2015 - 2016	15000	APL, sectorul privat	Agenția turismului	Volumul investițiilor atrase Nr. beneficiarilor
	1.1.7. Construcția primei	2 ani	80000	APL,	Agenția	Volumul investițiilor

	pensiuni de microvinificație pe "Drumul Vinului"			antreprenori privați	turismului, Min. Agriculturii	atrasede Nr. beneficiarilor
	1.1.8. Construcția primei pensiuni cu producerea strugurilor de masă pe "Drumul Vinului"	2016	25000	APL, antreprenori privați	Agencia turismului	Volumul investițiilor atrasede Nr. beneficiarilor
	1.1.9. Elaborarea și aprobarea documentelor pentru recunoașterea „Ravenelor Cimișliei” ca monument arheologic paleontologic	2016	10000	APL, antreprenori privați	Agencia turismului	Volumul investițiilor atrasede Nr. beneficiarilor
1.2. <i>Utilizarea surselor alternative de energie</i>	1.2.1. Construcția unei stații fotovoltaice de producere a energiei electrice cu capacitatea de 2 MGW	2015 - 2017	20 mil	APL	APL, Donatori externi, sectorul privat	Volumul investițiilor atrasede Circa 10% energie consumată de instituțiile publice și 5% de energie consumată de sectorul privat vor fi din surse regenerabile Nr. beneficiarilor
	1.2.2. Utilizarea stațiilor fotovoltaice la instituțiile de învățământ din localitate	2015 - 2017	50000	APL	APL	Nr. instituțiile de învățământ ce utilizează stațiile fotovoltaice
	1.2.3 Informarea populației privind conservarea energiei (emisiuni, articole, banere, seminare, etc.)	2015 - 2017	15000	APL	APL	Nr. Emisiunilor, articolelor, banerelor, seminarelor, etc.
	1.2.4. Instalarea sistemului de iluminare stradală pe baza energiei solare	2016	25000	APL	Donatori externi	Străzi iluminate pe baza energiei solare

	1.2.5. Extinderea suprafețelor bateriilor fotovoltaice	2015 - 2017	50000	APL	APL, Agenții economici	Nr. beneficiarilor
	1.2.6. Fabricarea peleiilor la Întreprinderea Municipală	2016	200000	APL	APL, Donatori externi	Cantitatea de pelei produsă/comercializată
	1.2.7. Construcția a 3 stații eoliene de producere a energiei electrice	2015 - 2017		Antreprenori privați	APL	Nr. beneficiarilor
	1.2.8. Construcția a 3 cazangerii pe biomasă la instituții publice	2015 - 2017	700000	APL	Fondul de Eficiență Energetică	Nr. beneficiarilor
	1.2.9. Elaborarea planului de acțiuni pentru micșorarea emisiilor de carbon	2015	0	APL	ONG, Convenția primarilor	
1.3. <i>Relansarea agriculturii prin rețehnogizare, irigare, asociere a producătorilor, atragerea investițiilor, dezvoltarea industriei agro-alimentare</i>	1.3.1. Finalizarea proiectelor de creare a pieței agroalimentare, a parcului industrial, incubatorului de afaceri și „Iazul lui Iepure”	2015 - 2017	1 mil	APL	APL, Agenții economici	Volumul investițiilor atrase Nr. beneficiarilor
	1.3.2. Efectuarea primei etape a lucrărilor proiectului „Parcul Industrial”.	2015	20 mil	APL	APL, Agenții economici	Volumul investițiilor atrase Nr. beneficiarilor
	1.3.3. Facilitarea creării întreprinderilor și liniilor de procesare a materiei prime	2015 - 2017	15000	APL	APL, Agenții economici,	Nr. Întreprinderilor create

	agroalimentare				Mass-media	
	1.3.4. Identificarea oportunităților pentru efectuarea analizei pedologice a terenurilor agricole	2015 - 2017	0	APL	APL, Agenții economici, Mass-media	
	1.3.5. Facilitarea consolidării terenurilor agricole	2015 – 2017	0	Antreprenori privați	APL	Nr. Proprietarilor ce au semnat contracte de consolidare a terenurilor
	1.3.6. Demararea activităților de Colectare a fondurilor pentru începerea lucrărilor la lacul de acumulare „Iazul lui Iepure”.	2015	0	APL	Antreprenori privați	
	1.3.7. Studierea posibilităților de utilizare a apelor reziduale pentru irigare	2016	45000	APL	Antreprenori privați	
1.4. <i>Încurajarea dezvoltării business-ului mic și mijlociu și a culturii antreprenoriale</i>	1.4.1. Diseminarea exemplelor pozitive a business-ului mic și mijlociu din localitate prin mijloacele mass-media	2015 – 2017	20000	APL	APL, Mass-media	Nr. Articolelor, emisiunilor TV, Radio, etc.
	1.4.2. Analizarea barierei în calea dezvoltării business-ului și elaborarea unor soluții eficiente pentru înlăturarea acestora	2015 – 2017	0	APL	APL, ONG, experții din domeniu	Studiu de fezabilitate elaborat
	1.4.3. Promovarea culturii antreprenoriale prin intermediul incubatorului de	2015 – 2017	20000	APL	APL, Mass-media	Nr. Seminarelor organizate, articole în mass-media, emisiuni

	afaceri și mass-media					TV
	1.4.4. Încurajarea apariției noilor agenți economici (rețele de magazine, producători autohtoni, companii internaționale cu business in Moldova)	2015 – 2017	0	APL	USAID	Nr. Agenților economici noi apăruiți in comunitate
	1.4.5.Facilitarea creării asociațiilor moderne de cooperare a producătorilor din agricultură	2015 – 2017	10000	APL Antreprenori privați	ONG, Min. Agriculturii	Nr. Membrilor din Asociație
	1.4.6. Construcția halei de cărnuri și lactate pe teritoriul Pieței Agroalimentare	2016	1,5 mil	APL Antreprenori privați	APL Antreprenori privați	Nr. beneficiarilor
	1.4.7. Promovarea și susținerea inițiativelor antreprenoriatului social.	2015 - 2017	15000	APL Antreprenori privați	ONG, Min. Agriculturii	Nr. Afacerilor create

Directia strategica 2: Dezvoltarea socio-culturală a orașului Cimișlia

Obiectiul specific	Actiunea	Perioada de implementare	Costuri (Lei)	Responsa bili	Parteneri /Surse de finantare	Indicatori
2.1. <i>Consolidarea societății (ridicarea spiritului patriotismului și a valorilor naționale)</i>	2.1.1. Înălțarea unui monument în cinstea cimișlienilor căzuți pe câmpul de luptă (memorialul și biserica cu hramul Sf. Gheorghe) „Eroii neamului”	3 ani 2015-2017	200000	APL, Cetățenii, Societate a inistoricilor Ștefan cel Mare și Sfint	Donații, Consiliul județean al Prahovei	Volumul investițiilor atrase
	2.1.2. Organizarea evenimentului „Hora	2015	10000	APL, Consiliul	Orașe înfrățite, APL,	Nr. participanților

	multietnică, sărbătoarea etniilor din raionul Cimișlia”			raional, Asociații e obștești	Consiliul raional	
	2.1.3. Crearea unui film documentar despre or. Cimișlia (perioadă actuală)	2015	50000	APL, Mass-media, Uniunea cineaștilor	D. Olărescu, regizor din Cimișlia	Volumul investițiilor atrase
	2.1.4. Editarea unei cărți despre evenimentele din perioada 1940-1949	2015	15000	Arhiva națională, Balmuș Anastasia	APL	
	2.1.5. Crearea muzeului de istorie și etnografie a or. Cimișlia	2016	85000	APL, Consiliul raional, dl. A. Bulat	APL, Donații	Volumul investițiilor atrase
	2.1.6. Sărbătoarea străzilor (concurs pentru cea mai amenajată stradă)	2015	15000	APL	APL	Nr. beneficiarilor
	2.1.7. Introducerea în instituțiile de învățământ a cursurilor opționale de promovare a patriotismului	2015 - 2017	0	APL	Direcția de învățământ	Nr. Tinerilor/adolescenților ce frecventează cursurile
	2.1.8 Organizarea Festivalului Andrei Brudora „Lautar”	2015 - 2017	10000	APL	Consiliul Raional	Nr. Participanților

	2.1.9 Organizarea vizionării filmelor documentare patriotice și istorice	2015 - 2017	15000	APL	APL, Uniunea Cineaștilor	Nr. filmelor derulate
	2.1.10. Editarea monografiei or. Cimișlia	2016	150000	APL	Agenții economici, APL	Tirajul și numărul instituțiilor care dețin această monografie
	2.1.11. Crearea teatrului popular „Cimișlia”	2017	150000	APL	APL, Direcția Cultură	Nr. beneficiarilor
	2.1.12. Elaborarea și aprobarea Imnului or. Cimișlia	2015	15000	APL	APL, Direcția Cultură	Nr. cetățenilor implicați
	2.1.13. Introducerea în școli a orelor opționale de istorie locală	2015 - 2017	25000	APL	APL, Direcția Învățământ	Nr. elevilor ce frecventează aceste ore
	2.1.14. Construcția unui complex sportiv	2017	20 mil	APL	ADR Sud	Nr. beneficiarilor
	2.1.15. Reparația și modernizarea Casei de Cultură	2017	800000	APL	APL, Direcția Cultură, ADR Sud	Nr. beneficiarilor
	2.1.16. Crearea Corului or. Cimișlia	2015	12000	APL	APL, Direcția Cultură	Nr. beneficiarilor
2.2. Îmbunătățirea condițiilor de trai a cetățenilor	2.2.1 Asigurarea cetățenilor cu apă potabilă și sistem de canalizare	2015-2017	25 mil	APL, Î.M. Servicii	Ministerul mediului Fondul	Nr. beneficiarilor

	100%			publice	ecologic, național, Agenții economici	
	2.2.2. Asigurarea locurilor publice cu rețea internet WiFi	2015 - 2017	10000	APL	APL, Operatorii de internet	Nr. beneficiarilor de WiFi public
	2.2.3. Procurarea numărului necesar de tomberoane pentru colectarea deșeurilor	2015-2017	150000	APL, Consiliul ul orășenesc Agenții economic i	APL, Ministerul agriculturii	Nr. beneficiarilor
	2.2.4. Asigurarea iluminării stradale pentru 70% din populație	2017	300000	APL	APL, Union Fenossa	Numărul beneficiarilor
	2.2.5. Amenajarea terenurilor de joacă pentru copii în sectoarele rezidențiale	2015 - 2017	200000	APL	APL, Agenții economici	Nr. terenurilor amenajate Nr. beneficiarilor
	2.2.6. Construcția trotuarelor și pistelor pentru bicicliști în zona centrală a orașului	2015 - 2017	1,2 mil	APL	APL, Donatori externi	Lungimea trotuarelor construite și a pistelor pentru bicicliști
	2.2.7. Amenajarea terenurilor sportive și a spațiilor publice de	2015 - 2017	100000	APL	APL, Agenții economici	Nr. terenurilor amenajate Nr. beneficiarilor

	agrement					
2.3. <i>Perfecționarea serviciilor sociale prestate în societate</i>	2.3.1. Crearea unei rețele de voluntariat pentru ajutorarea bătrânilor și a persoanelor social vulnerabile	2015	10000	APL, Organizații obștești, școlile, liceele	APL	Nr. persoanelor de vîrsta a treia ajutați
	2.3.2. Instituirea Poliției locale (<i>comunitare</i>)	2015	150000	APL	APL, Ministerul de Interne	
	2.3.3. Deschiderea unui centru de zi la cantina socială cu teren de joacă pentru copii	2015	50000	APL	Asistența socială, ONG, asociația Concordia, sponsorizări	Nr. beneficiarilor
2.4. <i>Dezvoltarea și diversificarea activităților socio-culturale</i>	2.4.1. Informarea populației despre activitățile socio-culturale din oraș prin mijloacele mass-media, pliante, rețele de socializare, etc.	2015 - 2017	75000	APL, Organizații obștești, școlile, liceele	Mass-media locală și regională	Nr. Materialelor/pliantelor elaborate
	2.4.2. Modernizarea și dotarea bibliotecilor orașenești cu calculatoare și literatură	2015 - 2017	75000	APL, ONG	APL, Novateca	Nr. bibliotecilor dotate, Nr. beneficiarilor
	2.4.3. Crearea cinematografului local	2017	0	APL	APL, Agenți	Nr. beneficiarilor

					economici	
	2.4.4. Finalizarea amenajării ”Suarului Copilăriei” cu petrecerea sistematică a măsurilor socio-culturale și sportive în scuar	2016	600000	APL	Instituțiile de învățământ, ONG	Nr. beneficiarilor
Directia strategica 3: Sporirea capacităților APL și dezvoltarea infrastructurii						
Obiectul specific	Actiunea	Perioada de implementare	Costuri (Lei)	Responsabili	Parteneri /Surse de finantare	Indicatori
3.1. <i>Dezvoltarea parteneriatelor durabile de nivel național și internațional</i>	3.1.1. Elaborarea și implementarea programului de schimb cultural cu orașele înfrățite	2015 - 2017	50000	APL	Orașe înfrățite, alte primării din țară, Erasmus +, ADR-SUD	Nr. Acorduri de parteneriat semnate
	3.1.2. Susținerea schimbului intercultural al tinerilor din localitate cu orașele înfrățite	2015 - 2017	100000	APL	Orașe înfrățite, alte primării din țară, Erasmus +, ADR-SUD	Nr. Vizitelor efectuate
	3.1.3. Identifierea agenților economici locali și internaționali pentru exportul și importul de produse locale	2015 - 2017	15000	APL	Agenții economici locali-internaționali, ADR-SUD	Nr. Contractelor semnate
	3.1.4. Semnarea acordului de cooperare cu un oraș din Ucraina	2015 - 2017	8000	APL	APL, ADR-SUD	
	3.1.5. Stabilirea relațiilor de	1 an	3000	APL	APL, primării	Nr. Acordurilor de

	parteriat cu raioanele de nord ale țării întru organizarea diferitor iarmaroace pentru realizarea producției autohtone				din țară, agenți economici	parteneriat semnate
	3.1.6. Elaborarea și implementarea proiectelor Transfrontaliere	2015 - 2017	500000	APL	APL, Comisia europeană	Nr. proiecte implementate/înaintate
	3.1.7. Înaintarea și implementarea proiectelor intercomunitare cu localitățile de pe râul Cogîlnic	2015 - 2017	120000	APL	APL, Comisia europeană	Nr. proiecte implementate/înaintate
	3.1.8. Formare și dezvoltarea unei echipe de specialiști în scrierea și managementul proiectelor	2015	150000	APL	APL	Nr. proiecte implementate/înaintate
3.2. <i>Modernizarea și diversificarea serviciilor publice</i>	3.2.1. Crearea serviciului spații verzi și parcuri	1 an	20000	APL	APL, agenți economici	Nr. beneficiarilor
	3.2.2. Crearea ghișeului unic de informare și primire a cetățenilor	3 ani	200000	APL	USAID, Orașe înfrățite, bugetul local	Nr. beneficiarilor
	3.2.3. Instalarea indicatoarelor de străzi și numere	1 an	20000	APL	USAID, bugetul local	Nr. indicatoare instalate
	3.2.4. Mărirea numărului rutelor de transport public și a orarului de lucru pentru rutiere și extinderea orarului circulației	1 an	5000	APL	Agenții economici	Nr. beneficiarilor Nr. rutelor suplimentar deschise
	3.2.5. Facilitarea accesului	2 ani	50000	APL	Bugetul local,	Nr. Instituțiilor cu acces

	persoanelor cu dizabilități locomotorii în instituțiile publice				USAID	pentru persoanele cu dizabilități
	3.2.6. Instituirea serviciului pentru achitarea impozitelor și taxelor locale prin internet	3 ani	50000	APL	Bugetul local, Centru de e-guvernare	Nr. beneficiilor
	3.2.7. Reparația și modernizarea edificiului Primăriei	2016	600000	APL	APL, Donatori externi	
	3.2.8. Crearea serviciului de evaluări și măsurări cadastrale	2017	450000	APL	APL, Donatori externi	Nr. beneficiilor
	3.2.9. Instalarea unui ecran LED de dimensiuni mari pentru informarea populației orașului	2016	150000	APL	APL, Donatori externi	Nr. beneficiilor
	3.2.10. Instalarea sistemului de supraveghere video pe principalele artere ale orașului	2015 - 2017	60000	APL	APL, MAI, Donatori externi	Nr. camerelor instalate
	3.2.11. implementarea e-guvernării locale	2015 - 2017	30000	APL	Cancelaria de Stat	Nr. beneficiilor
	3.2.12. Instalarea panoului informativ despre Primării or. Cimișlia, cetățenii de onoare, informații despre evenimentele publice ale orașului.	2015	15000	APL	APL	
3.3. Dezvoltarea infrastructurii socio-economice a orașului	3.3.1. Reparația străzilor centrale ale orașului (Bdul Ștefan ce Mare, str. M. Eminescu, Soarelui, C. Stere)	2015 - 2017	10 mil	APL	FISM, ADR Sud	Lungimea drumurilor reparate

	3.3.2. Elaborarea proiectelor tehnice și construcția a noi străzi și poduri/podețe	2015	260000	APL	Urban proiect, Ministerul Mediului, bugetul local, agenți economici, scoietatea civilă	Nr. Podurilor reparate/străzilor construite
	3.3.3. Eficientizarea captării apei prin introducerea utilajului modern și eliminarea bazinelor	2015 - 2017	500000	APL	USAID, GIZ, bugetul local	Volumul investițiilor atrase
	3.3.4. Construcția drumului de centură a orașului	2017	14 mil	APL	Fondul rutier	Lungimea drumului construit
	3.3.5. Construirea stațiilor pentru transport public	2015 - 2017	250000	APL	Bugetul local, Agenți economici	Nr. Stațiilor construite
	3.3.6. Instalarea rețelelor electrice în zonele noi de construcție a orașului	2015 - 2017	500000	APL	Bugetul local, USAID, Societatea civilă	Lungimea rețelelor construite

Directia strategica 4: Protecția mediului ambiant

Obiectiul specific	Actiunea	Perioada de implementare	Costuri (Lei)	Responsabili	Parteneri /Surse de finantare	Indicatori
4.1. <i>Extinderea și menținerea spațiilor verzi în comunitate</i>	4.1.1. Crearea unui parc în intravilanul orașului	2015 - 2017	500000	APL	Fonduri externe, bugetul local, inspecția ecologică, ministerul	Nr. beneficiarilor

					mediului	
	4.1.2. Crearea și menținerea spațiilor verzi. Plantarea arborilor și arbuștilor în cadrul zilei de înverzire a plaiului natal. Replantarea pe terenurile defrișate	2015 - 2017	200000	APL	Fonduri externe, bugetul local, inspecția ecologică, ministerul mediului	Nr. Arborilor, arbuștilor plantați Nr. Cetățenilor participanți la eveniment
	4.1.3. Crearea și amenajarea zonei de protecție a afluentului râului Cogîlnic. Desfășurarea acțiunilor publice de curățare a albiei râului Cogîlnic	1 an	300000	APL	Fonduri externe, bugetul local, inspecția ecologică, ministerul mediului	Lungimea albiei râului curățată
	4.1.4. Crearea Grădinii Botanice pe teritoriul or. Cimișlia	2017	300000	APL	Fonduri externe	Investiții atrase Nr populației beneficiare de Grădina Botanică
	4.1.5. Crearea Fondului ecologic local	2015 - 2017	100000	APL	Fonduri externe, Agenți economici	Nr. acțiunilor finanțate din acest Fond
4.2. Colectarea și depozitarea eficientă a deșeurilor	4.2.1. Dotarea Întreprinderii Municipale cu tehnică modernă pentru colectarea deșeurilor (Tractor cu remorci, autocamioane speciale, containere) Aprovizionarea gospodăriilor cu pubele	2015 - 2017	32,0 mil	APL, inspecția ecologică	Bugetul local, fondul ecologic, ministerul mediului, societatea civilă, mass-media, orașe înfrățite	Nr. Unităților procurate/obținute

	4.2.2. Crearea unui poligon de depozitare a deșeurilor în extravilanul orașului, dotat cu rampă, linie de sortare, drum de acces, linie de reciclare	2015 -2017	1 mil	APL, inspecția ecologică	Bugetul local, fondul ecologic, ministerul mediului, societatea civilă, mass-media, orașe înfrățite	Volumul investițiilor atrase
	4.2.3. Lichidarea gunoiștelor neautorizate, cu înhumarea gunoiului și plantarea arborilor	2015 - 2016	300000	APL, inspecția ecologică	Bugetul local, fondul ecologic, ministerul mediului, societatea civilă, mass-media, orașe înfrățite	Nr. Gunoiști lichidate
	4.2.4. Campanii de informare și sensibilizare a populației privind promovarea unui mediu curat și sănătos	2015 - 2017	30000	APL, inspecția ecologică, mass-media	Bugetul local, ministerul mediului, mass-media	Nr. Campaniilor efectuate
	4.2.5. Colectarea separată a deșeurilor de la populație	2015 - 2017		APL	Gospodăria Municipală	Nr. beneficiarilor
	4.2.6. Desfășurarea întrunirilor cu cetățenii privind gestionarea corectă a deșeurilor	2015 - 2017	30000	APL	Gospodăria Municipală	Nr. întrunirilor desfășurate
	4.2.7. Susținerea inițiativei de creare a Comapniei private pentru colectarea și depozitare a deșeurilor.	2015	0	APL, Agenții economici	APL, Agenții economici	Nr. beneficiarilor
4.3. Efectuarea	4.3.1. Crearea unei stații de	2016 - 2017	1 mil	APL,	APL,	Nr. beneficiarilor

<i>măsurilor de protecție a solurilor, apelor și aerului</i>	epurare biologică			inspecția ecologică,	fondul ecologic, ministerul mediului, fonduri externe	
	4.3.2. Organizarea unui traseu turistic al râului Cogîlnic	2015 - 2017	50000	APL	APL, fondul ecologic, ministerul mediului, fonduri externe	Nr. beneficiarilor

VIII. Monitorizarea și evaluarea

- Monitorizarea acțiunilor administrației publice - intra în responsabilitatea Primarului și a Consiliului Municipal și va fi realizată de Consiliul participativ, constituit din reprezentanți ai administrației publice locale, societății civile și agenților economici din teritoriu.
- Consiliul participativ va raporta Primarului și Consiliului municipal privind mersul realizării acțiunilor Strategiei.
- Procesul de raportare se va axa pe: raportarea trimestrială; simestrială cu privire la gradul de realizare a Planului de Acțiuni 2015-2017; anuală (realizată de Primar în colaborare cu Consiliul participativ) cu privire la progresul în realizarea Strategiei socio-economice de dezvoltare a orașului.
- Evaluarea implementării Strategiei va fi realizată de Primăria orașului (responsabil – Primarul) atât anual, cât și la finalizarea implementării Planului de acțiuni 2015-2017.
- Concluziile evaluării vor servi ca suport pentru elaborarea Planului de acțiuni pentru anii următori de implementare a Strategiei 2017-2020.

Glosar

Populație stabilă – numărul persoanelor care au domiciliul stabil pe teritoriul respectiv, inclusiv persoanele absente temporar.

Migrațiune – permutarea teritorială a persoanelor, însoțită de schimbarea locului de trai.

Imigrant – cetățeanul străin sau apatridul care a obținut dreptul de a se stabili cu traiul permanent sau temporar în Republica Moldova.

Emigrant – cetățeanul Republicii Moldova care a plecat peste hotarele ei pentru a se stabili cu traiul permanent sau temporar pe teritoriul altui stat.

Rata de natalitate indică numărul nou-născuților ce revin la 1000 de locuitori într-un an de referință.

Rata de mortalitate indică numărul persoanelor decedate ce revin la 1000 de locuitori într-un an de referință.

Indicele sarcinii demografice – numărul persoanelor în vârstă inaptă de muncă la 100 persoane în vârstă aptă de muncă.

Spor natural - reprezintă diferența dintre numărul de nașcuți-vii și numărul decedaților pe parcursul anului.

Sporul natural pozitiv (creșterea) - numărul nașcuților-vii depășește numărul decedaților.

Sporul natural negativ (scăderea naturală) - numărul decedaților depășește numărul nașcuților-vii.

Spor migratoriu – reprezintă diferența dintre numărul de imigranți și cel al emigranților unei regiuni. **Veniturile disponibile ale populației** reprezintă totalitatea mijloacelor bănești și în natură provenite din activitatea salariată și pe cont propriu, de la realizarea producției agricole din gospodăria auxiliară, venit din proprietate, pensii și alte prestații sociale, și alte transferuri curente (inclusiv mărfuri și sume bănești primite din afara gospodăriei).

Dezvoltarea economică

Produsul Brut creat de agenții economici din localitate reprezintă valoarea de piață a tuturor bunurilor de consum final fabricate și a serviciilor prestate de către agenții economici din localitatea considerată.

Investitiile Nete locale releva creșterea netă a capitalului folosit de către un sistemul economic local și se calculează după formula: **Investiții Nete locale** = Investiții locale - Amortizări

Asigurarea cu locuințe și facilități de confort

Asigurarea populației cu locuințe - Raportul dintre suprafața totală locuibilă la numărul de locuitori în localitate

Dotarea fondului locativ cu diverse grade de confort - Suprafața totală locuibilă dotată cu facilități de confort respectivă.

Ponderea suprafeței locuibile dotate cu diverse grade de confort - Raportul dintre suprafața locuibilă dotată cu un anumit grad de confort la suprafața locuibilă totală din localitate

IX. PORTOFOLIUL DE PROIECTE

FISA DE PROIECT 1

Directia strategica: Sporirea capacității APL și dezvoltarea infrastructurii

Nr.	Itemi	Descriere
1.	Denumirea localitatii	Or. Cimișlia
2.	Denumirea proiectului	Reconstrucția și amenajarea strazilor Testimițeanu, M.Cibotari și reconstrucția podului pietonal peste pârâul - afluent al r. Cogâlnic pentru facilitarea accesului pietonal a populației din regiunea “Malina” și de pe strada Cetatea Albă spre centrul orașului
3.	Enuntul problemei	Str. M. Cibotari, Testimițeanu și podețul peste pârâu - drum scurt și tradițional de acces pietonal dintre regiunea Malina-Centru este deteriorată și prezintă pericol real pentru viața și sănătatea pietonilor
4.	Obiectivul general	Facilitarea accesului pietonal populației din regiunea Malina, str. Cetatea Albă spre centrul orașului
5.	Obiective specifice	Instalarea sistemului de evacuare a apelor pluviale Construcția sistemului de canalizare Amenajarea fântânilor Iluminarea stradală Reconstrucția carosabilului Amenajarea terenului de joacă pentru copii sau terenului de agrement activ (tenis, badminton, volei ...) Reconstrucția unei porțiuni de pod podețului pietonal (circa 20m.) peste pârâiașul din localitate
6.	Indicatori	Instalarea sistemului de evacuare a apelor fluviale pe o distanță de 130 m. Facilitarea accesului a circa 2000 de cetățeni care locuiesc în regiunea Centru + Malina + pe strada Cetatea Albă Reparația a circa 500m. de drum Iluminarea a circa 200 m. de drum
7.	Parteneri posibili	UE – granturi, proiecte din fonduri europene Fondul rutier Consiliul raional Contribuția populației.
8.	Valoarea estimativa a proiectului	3 000.000 MDL
9.	Oportunitati de finantare	UE Fondul rutier

		Consiliul raional Contribuția populației Buget local
10.	Perioada de implementare	2015-2016

FISA DE PROIECT 2

Directia strategica: Protecția mediului ambiant

Nr.	Itemi	Descriere
1.	Denumirea localitatii	Or. Cimișlia
2.	Denumirea proiectului	Campanie de informare a populației din perspectivă locală și regională privind colectarea deșeurilor
3.	Enunțul problemei	Investițiile din ultimii 5-7 ani pentru colectarea deșeurilor în regiunea de Sud, inclusiv în raionul Cimișlia, au fost considerabile, însă fără rezultatele așteptate. Principalele motive: lipsa de informare și nivelul redus al educației ecologice a populației din localitate. Mass-media locală, panourile informative, banerele, concursurile și promovarea experienței avansate în domeniu, implicarea ONG-urilor de mediu, APL vor contribui considerabil la redresarea situației.
4.	Obiectivul general	Sensibilizarea cetățenilor și creșterea nivelului de conștientizare a populației privind salubritatea or. Cimișlia.
5.	Obiective specifice	Reducerea treptată a gunoștilor neautorizate din oraș; Colectarea separată a deșeurilor; Majorarea numărului de urne pentru deșeurile în spațiile publice la solicitarea cetățenilor; Constituirea ONG-urilor de mediu în localitate; Implicarea mass-mediei și ONG-urilor locale în educația ecologică a populației.
6.	Indicatori	50% din gunoștile neautorizate – lichidate; Instalarea a circa 100 de urne pentru deșeurile în spațiile publice; Crearea a cel puțin 2 ONG-uri de mediu în localitate; Organizarea și difuzarea în fiecare lună la TV și radio a unor emisiuni, ca de ex. „Ora Ecologică”, în care să fie abordate problemele stringente din domeniu. Publicarea materialelor în presă; Organizarea concursurilor foto; organizarea de către APL a concursului „Cea mai amenajată gospodărie casnică, instituție, stradă, cartier etc.”
7.	Parteneri posibili	Mass-media, ONG-uri, instituții de învățământ, Fondul Ecologic Național.

8.	Valoarea estimativa a proiectului	1500 MDL
9.	Oportunitati de finantare	Fondul Ecologic Național, ADR Sud, APL.
10.	Perioada de implementare	01. 06. 2015 – 01.06. 2016

FISA DE PROIECT 3

Directia strategica: Protecția mediului ambiant

Nr.	Itemi	Descriere
1.	Denumirea localitatii	Or. Cimișlia
2.	Denumirea proiectului	Construcția sistemului de canalizare și conectarea populației la serviciile respective.
3.	Enuntul problemei	Lipsa sistemului de canalizare la casele individuale cu teren aferent duce la construcția haznalelor permeabile, astfel poluând resursele funciare și apele de la suprafață. Pe parcursul anilor 2013 – 2014 CSP Cimișlia a prelevat mostre de apă din fântânile de tip mină , în care, conform rezultatelor de laborator, apa nu corespunde cerințelor sanitare. După indicii fizico-chimici, în apă a fost depistat un conținut mărit de nitrați, potriți și alte substanțe chimice care afectează grav sănătatea populației din or. Cimișlia, având ca consecință creșterea morbidității. De menționat este și faptul că majoritatea haznalelor de pe terenurile private sunt construite fără o coordonare a amplasării lor și a cerințelor sanitare cu instituțiile abilitate. Agenții economici nu respectă condițiile de evacuare a apelor uzate, menagere, poluând astfel mediul înconjurător.
4.	Obiectivul general	Racordarea populației la sistemul de canalizare și epurarea apelor reziduale la Stația de epurare biologică din oraș.
5.	Obiective specifice	Conectarea agenților economici din piața or. Cimișlia la sistemul de canalizare; organizarea în instituțiile de învățământ a orelor de educație ecologică; inspectarea agenților economici cu privire la respectarea cerințelor ecologice.
6.	Indicatori	Micșorarea numărului cazurilor de morbiditate a populației; sensibilizarea populației privind problemele de mediu din oraș; organizarea unor concursuri, serate tematice cu genericul „Apa – izvorul vieții”; asigurarea unor servicii comunale calitative.
7.	Parteneri posibili	Fondul Ecologic Național, ADR Sud, APL, CRC

8.	Valoarea estimativa a proiectului	1 mln. Euro
9.	Oportunitati de finantare	Fondul Ecologic Național, CRC , APL, proiecte, granturi, contribuția populației
10.	Perioada de implementare	2015 – 2017

FISA DE PROIECT 4

Directia strategica: Dezvoltarea socio-culturală a orașului Cimișlia

Nr.	Itemi	Descriere
1.	Denumirea localitatii	Or. Cimișlia
2.	Denumirea proiectului	Grupe de sejur în grădinița de copii
3.	Enuntul problemei	Plecarea la lucru peste hotare a mamelor. Copii rămași cu bătrâni, străini, personae degradate
4.	Obiectivul general	Protejarea sănătății și grija de educația copiilor
5.	Obiective specifice	–posibilitatea părinților de a-și asigura existent copiilor -pregătirea, instruirea și educația copiilor -supravegherea vieții și sănătății copiilor de către personalul caificat -alimentarea sănătoasă a copiilor
6.	Indicatori	Nivelul de îmbolnăvire, sănătatea copiilor Indicatori de dezvoltare fizică, intelectuală, de instruire și educație
7.	Parteneri posibili	Bugetul local aportul populației, granturi
8.	Valoarea estimativa a proiectului	160 0000 lei
9.	Oportunitati de finantare	Bugetul local, împrumuturi

10.	Perioada de implementare	2015 – 2017
-----	--------------------------	-------------

FISA DE PROIECT 5

Directia strategica: Dezvoltarea economică a oraşului și dezvoltarea culturii antreprenoriale a populației

Nr.	Item	Descriere
1.	Denumirea localitatii	Or. Cimișlia
2.	Denumirea proiectului	Utilizarea biogazului la institutiile publice
3.	Enuntul problemei	Tarifele în creștere la gazul natural. Cantități mari de deșeuri animaliere care poluiază apele subterane
4.	Obiectivul general	Asigurarea instituțiilor publice cu biogaz
5.	Obiective specifice	Alimentarea cu biogaze a grădinițelor, școlilor, spitalului și altor instituții publice Reducerea poluării Reducerea cheltuielilor pentru încălzire Comercializarea surplusurilor
6.	Indicatori	Sunt evacuate deșeurile animaliere și menajere Sunt produse îngrășăminte organice Cheltuielile pentru incalzire sunt reduse
7.	Parteneri posibili	Gospodăriile țărănești , fabricile avcole, fermele animalice, APL, agenti economici
8.	Valoarea estimativa a proiectului	500 mii Euro
9.	Oportunitati de finantare	Buget de stat si local , granturi, agenti economici
10.	Perioada de implementare	2015 – 2018

FISA DE PROIECT 6

**Directia strategica: Dezvoltarea economica a oraşului și dezvoltarea culturii
antreprenoriale a populației**

Nr.	Itemi	Descriere
1.	Denumirea localitatii	Or. Cimișlia
2.	Denumirea proiectului	Asigurarea iluminării instituțiilor publice și străzile orașului cu baterii solare.
3.	Enunțul problemei	<p>Străzile orașului Cimișlia sunt iluminate doar în proporție de 25%. Populația urbei întâmpină dificultăți serioase de deplasare către domiciliu sau diverse instituții publice mai ales în perioada rece a anului. La fel și serviciile de urgență (01,02,903,904). Întâmpină dificultăți de activitate din același motiv.</p> <p>Cheltuielile pentru achitarea energiei electrice consumate în spațiul public sunt preîmpovărătoare pentru bugetul public. Bugetul local nu permite asigurarea iluminării deplină a orașului din surse tradiționale.</p>
4.	Obiectivul general	Asigurarea iluminării instituțiilor publice și străzilor orașului
5.	Obiective specifice	<p>Economisirea mijloacelor bugetare</p> <p>Utilizarea surselor alternative de energie</p>
6.	Indicatori	<p>75% din străzile iluminate cu baterii solare</p> <p>100% din instituțiile publice dispun de instalații de baterii solare</p>
7.	Parteneri posibili	APL, Instituții finanțatoare, mass media, agenți economici
8.	Valoarea estimativă a proiectului	500 000 euro
9.	Oportunități de finanțare	Bugetul local, granturi, bugetul de stat
10.	Perioada de implementare	2015 – 2018

FISA DE PROIECT 7

Directia strategica: Sporirea capacitatilor APL și dezvoltarea infrastructurii locale

Nr.	Itemi	Descriere
1.	Denumirea localitatii	Or. Cimișlia
2.	Denumirea proiectului	Crearea Centrului de informare a populației
3.	Enuntul problemei	Informarea insuficient[a populației Consumul sporit de timp a cetățenilor în relațiile cu APL Sustragerea specialistilor de catre vizitatori (Solicitanti) Folosirea irationala a timpului specialistilor Acces limitat a persoanelor cu dizabilitați și vârstă înaintată.
4.	Obiectivul general	Eficientizarea raporturilor cetățean –APL
5.	Obiective specifice	1. Obiective specifice 2. Informarea operativă a cetățenilor 3. Micșorarea numărului de vizite și timpului consumat a cetățenilor 4. Folosirea rațională a timpului specialiștilor APL 5. Facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități și în etate la serviciile APL 6. Colectarea operativă a problemelor din or. Cimișlia de la cetățeni 7. Eliminarea dublării actelor și unificarea lor
6.	Indicatori	Timpul de perfectare a actelor -Micșorarea numarului de adresări direct catre specialiști -Capacitatea centrului de primire a cetățenilor de minimum 40 de vizitatori pe zi
7.	Parteneri posibili	Consiliul Raional, servicii desconcentrate, ONG-uri, Parteneri, experti străini, LGSP

8.	Valoarea estimativa a proiectului	600 000 lei
9.	Oportunitati de finantare	UE, APL, APC, USAID
10.	Perioada de implementare	2015